

Załącznik do UCHWAŁY Nr 136/XVIII/16
RADY MIASTA MILANÓWKA
z dnia 31 marca 2016 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY
MILANÓWEK
NA LATA 2016-2021**

Milanówek 2016

SPIS TREŚCI

CZEŚĆ WSTĘPNA.....	3
1. Wstęp.....	3
1.1. Podstawy prawne.....	4
1.2. Proces tworzenia strategii.....	6
CZEŚĆ DIAGNOSTYCZNA	7
2. Charakterystyka Miasta Milanówka.....	7
2.1. Położenie i terytorium	7
2.2. Ludność i jej struktura.....	8
2.3. Rynek pracy.....	9
2.4. Kultura i edukacja	10
2.5. Sport i turystyka	17
2.6. Ochrona zdrowia	19
2.7. Problem uzależnień i przemocy w rodzinie na terenie Milanówka.....	19
3. Pomoc społeczna	25
3.1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku.....	27
3.2. Diagnoza najważniejszych problemów społecznych Milanówka identyfikowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku	41
3.2.1. Niepełnosprawność	41
3.2.2. Ubóstwo.....	42
3.2.3. Bezrobocie.....	43
3.2.4. Długotrwała lub ciężka choroba.....	44
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	45
3.3. Wyniki badań	46
3.4. Analiza SWOT	48
3.5. Zasoby instytucjonalne.....	51
CZEŚĆ PROGRAMOWA	54
4. Cele strategiczne i kierunki działań.....	54
4.1. Misja Gminy w zakresie polityki społecznej.....	54
4.2. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	54
4.3. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań	56
4.4. Źródła finansowania budżetu strategii.....	65
5. Monitoring i ewaluacja strategii.....	66
6. Zakończenie.....	67
6.1. Spis wykresów i tabel.....	68

CZEŚĆ WSTĘPNA

1. Wstęp

System pomocy społecznej w Polsce, na przestrzeni ostatnich lat, ulega intensywnym przeobrażeniom, zarówno pod względem zadaniowym jak i instytucjonalnym. Samorządy lokalne działające w obecnej sytuacji gospodarczej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej. W programie przedstawione są kluczowe problemy społeczne mieszkańców gminy a także wskazany jest kierunek działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych, dolegliwych i negatywnych. *Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, art. 16 b strategia zawiera w szczególności:*

1. *diagnozę sytuacji społecznej;*
2. *prognozę zmian w zakresie objętym strategią;*
3. *określenie:*
 - a) *celów strategicznych projektowanych zmian,*
 - b) *kierunków niezbędnych działań,*
 - c) *sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,*
 - d) *wskaźników realizacji działań.¹*

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.).

Zdiagnozowane problemy społeczne takie jak: pogłębiające się zjawisko ubóstwa rodzin, problemy osób starszych i niepełnosprawnych, trudna sytuacja materialna rodzin wielodzietnych, uzależnienia i przemoc w rodzinie zmuszają władze samorządowe i ośrodki pomocy społecznej do poszukiwania jak najefektywniejszych metod oraz form działania na rzecz rodzin i osób wymagających wsparcia. Od skuteczności rozwiązania tych problemów zależy funkcjonowanie wspólnoty, jaką stanowi gmina. Rozwiązanie istotnych problemów społecznych jest działaniem trudnym i długofalowym, dlatego też celowe jest strategiczne podejście do zagadnień ze sfery polityki społecznej.

1.1. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Milanówek na lata 2016-2021 jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje: *opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*².

Ze względu na różnorodność zdiagnozowanych problemów społecznych występujących w Milanówku opracowanie Strategii oparto także na innych aktach prawnych, w szczególności na:

- ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),

² Tamże

- ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 114, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2015 r., poz. 859, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r., poz. 124),
- ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r., poz. 149),
- ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r., poz. 225, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r., poz. 721, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r., poz. 1375),
- ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 581, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118, z późn. zm.).

Cele założone w Strategii są zgodne z celami horyzontalnymi określonymi w dokumentach na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i gminnym:

- Europa 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu,
- Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020,
- Regionalny program Operacyjny województwa mazowieckiego na lata 2014-2020,
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grodziskiego na lata 2011-2015,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Milanówek na lata 2011-2015,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Milanówek na 2015 rok,
- Program Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Miasta Milanówka na lata 2010-2015.

Strategia na lata 2016-2021 zawiera kontynuację założeń określonych w ramach realizowanej w latach 2011-2015 Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Milanówka zaktualizowanych w oparciu o przeprowadzoną diagnozę.

1.2. Proces tworzenia strategii

Dokument został przygotowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku przy wsparciu firmy Lokalne Badania Społeczne.

Podczas prac nad Strategią wykorzystano materiały własne Ośrodka Pomocy Społecznej oraz materiały przygotowane przez jednostki administracji publicznej. Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w Strategii były również materiały Głównego Urzędu Statystycznego (Baza Danych Lokalnych). Analiza danych za lata 2012 - 2014 pozwoliła na dokonanie diagnozy stanu obecnego jak również pewnych tendencji obserwowanych na przestrzeni dłuższego okresu czasu.

Ważnym elementem procesu budowy Strategii było przeprowadzenie badań wśród mieszkańców Milanówka przez firmę Lokalne Badania Społeczne.

Uzyskane informacje z badania mieszkańców oraz konsultacje przy tworzeniu Strategii uzupełniły materiał opracowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku oraz pomogły w sformułowaniu przyszłych działań opisywanych w niniejszym dokumencie.

CZEŚĆ DIAGNOSTYCZNA

2. Charakterystyka Miasta Milanówka

2.1. Położenie i terytorium

Milanówek to miejska gmina położona w powiecie grodziskim, w województwie mazowieckim. Milanówek graniczy z Grodziskiem Mazowieckim, Podkową Leśną i Brwinowem. Odległość od centrum Warszawy wynosi 30 km. Milanówek stanowi integralną część Grodziskiego Zespołu Zurbanizowanego, w skład którego wchodzi miasta: Grodzisk Mazowiecki, Brwinów, Podkowa Leśna oraz sołectwa: Kanie, Otrębusy, Fałęcin z Grudowem, Żółwin z gminy Brwinów oraz Wólka Grodziska, Chrzanów Duży, Odrano Wola z gminy Grodzisk Mazowiecki.

Milanówek wraz z gminą Brwinów i Podkową Leśną tworzą Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów.

Powierzchnia Milanówka wynosi 1 344 ha. Na dzień 31.12.2014 r. zamieszkiwało 16 353 mieszkańców, z czego 7 659 mężczyzn i 8 694 kobiet (dane z GUS na dzień 31.12.2014 r.). Wskaźnik gęstości zaludnienia w 2014 r. wynosił 1 217 osób na 1 km².

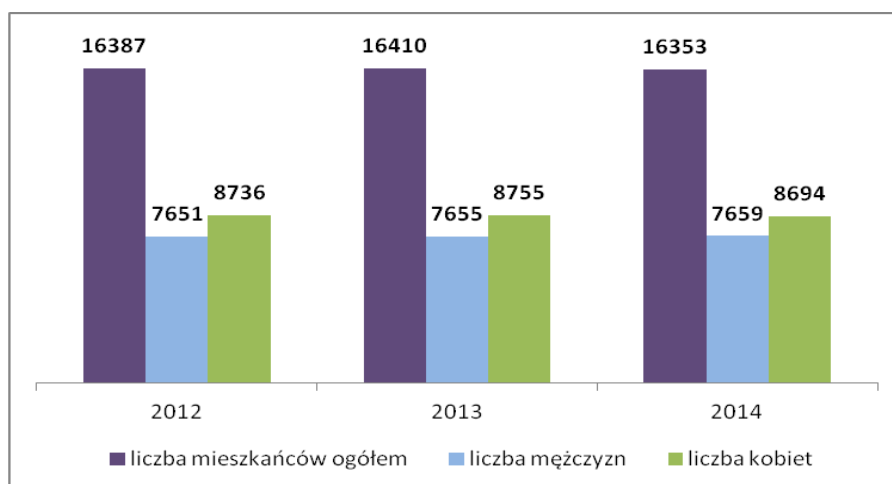
Milanówek określany jest mianem Miasta-Ogrodu. Na terenie miasta występuje duża ilość zieleni wysokiej, w tym cenny starodrzew w centrum miasta (znaczna część jego obszaru porośnięta jest ponad 80-letnim drzewostanem) oraz niewielkie powierzchnie leśne na wschód i południowy wschód od centrum. Niepowtarzalny charakter Milanówka tworzą również wille i budynki wybudowane w latach 20. i 30. XX w. Większość obszaru przedwojennego Milanówka wpisana jest do krajowego rejestru zabytków jako zespół urbanistyczno-krajobrazowy - liczy on ok. 400 willi i budynków o wartościach historycznych. Miasto Milanówek zostało włączone (poza niewielkim południowo-zachodnim fragmentem) do Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w 1997 roku.

Milanówek posiada dobre połączenie ze stolicą dzięki drodze wojewódzkiej nr 719 wiodącej z Warszawy do Żyrardowa oraz połączeniom kolejowym (PKP, WKD).

2.2. Ludność i jej struktura

Na terenie Milanówka na dzień 31.12.2014 roku zameldowane były 16 353 osoby. Szczegółową liczbę mieszkańców Milanówka z podziałem na płeć przedstawia poniższy wykres.

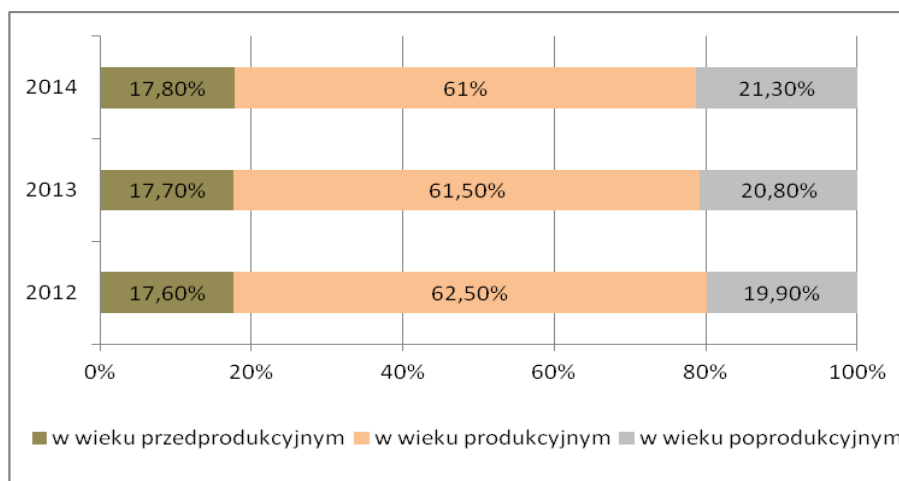
Wykres 1. Liczba osób zamieszkałych na terenie Milanówka z podziałem na płeć w latach 2012-2014.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Bank Danych Lokalnych.

Analizując powyższy wykres możemy zauważyć niewielkie wahania w liczbie mieszkańców Milanówka w latach 2012-2014. Strukturę wiekową mieszkańców Milanówka przedstawia wykres 2.

Wykres 2. Udział mieszkańców wg. ekonomicznych grup wiekowych w % mieszkańców Milanówka ogółem w latach 2012-2014.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Bank Danych Lokalnych.

W latach 2012-2014 miał miejsce wzrost liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym.

W analizowanych latach nastąpił spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, którzy stanowią najliczniejszą grupę wiekową. Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności Milanówka na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na następujące kwestie. Pierwsza z nich dotyczy systematycznego wzrostu udziału osób starszych w ogólnej populacji. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych oraz długotrwale chorych. Wymaga to zabezpieczenia takich potrzeb jak usługi medyczne, opieka zarówno w miejscu zamieszkania jak i w placówkach całodobowego wsparcia, ale również umożliwienie bycia aktywnym i wartościowym członkiem społeczności poprzez aktywizację osób starszych. Kolejną kwestią jest niekorzystna proporcja liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Większa liczba osób w wieku poprodukcyjnym świadczy o starzeniu się lokalnej społeczności.

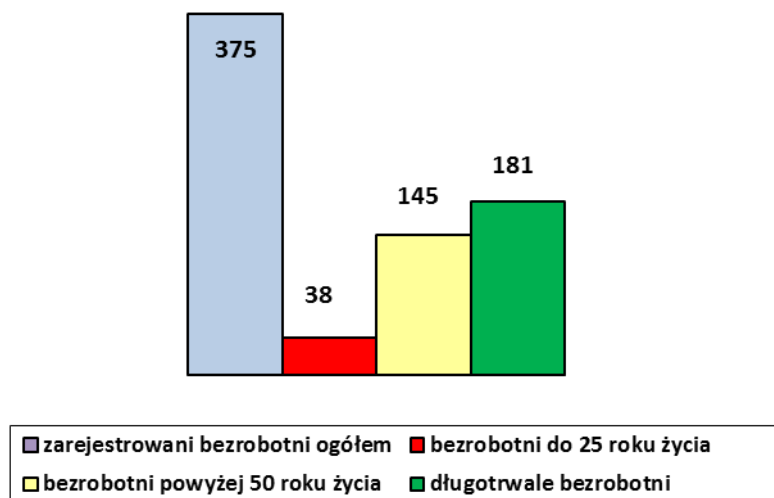
2.3. Rynek pracy

Mieszkańcy Milanówka, pracujący na terenie miasta, utrzymują się przede wszystkim z pracy w handlu i usługach oraz w budownictwie, duża część mieszkańców znajduje zatrudnienie w Warszawie.

Na terenie Milanówka na dzień 30.09.2015 r. zarejestrowanych było 2 879 podmiotów gospodarczych.

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Mazowieckim na 30.06.2015 r. z terenu Milanówka zarejestrowanych było 375 osób bezrobotnych, w tym 189 kobiet i 186 mężczyzn.

Wykres 3. Wybrane dane dotyczące bezrobotnych w Milanówku. Stan na 30.06.2015 r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Mazowieckim

Analizując powyższe dane należy zwrócić uwagę na wysoką liczbę osób bezrobotnych długotrwale pozostających bez pracy oraz na równie wysoką liczbę osób bezrobotnych po 50 roku życia.

2.4. Kultura i edukacja

Milanowskie Centrum Kultury

Centrum Kultury jest samorządową instytucją kultury, wyodrębnioną pod względem prawnym i ekonomiczno-finansowym, nadzorowanym przez Gminę Milanówek. Podstawą prawną działalności jest:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515);
- 2) ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 337, 1505);
- 3) Statut Milanowskiego Centrum Kultury.

Zgodnie ze Statutem MCK celem działalności Centrum jest rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa poprzez tworzenie, upowszechnianie, organizowanie oraz promowanie działalności artystycznej i kulturalnej na terenie swojego działania, ze szczególnym uwzględnieniem miasta Milanówka oraz

*pozyskiwanie społeczności milanowskiej do aktywnego uczestnictwa w kulturze i jej współtworzenia, a także stworzenie warunków do integracji i komunikacji społecznej*³.

Działalność Milanowskiego Centrum Kultury obejmuje następujące programy:

- ✓ Literacko – to projekty oparte na prezentacji i promocji literatury – wieczory poetyckie, promocje książek, spotkania autorskie, koncerty poezji śpiewanej
- ✓ Kulturalnie – wydarzenia artystyczne o charakterze lokalnym i ponadlokalnym: koncerty, festiwale, spektakle, imprezy plenerowe, warsztaty,
- ✓ Twórczo – program realizujący i wspierający artystyczne działania lokalnych twórców – wernisaże, spektakle.

Ciekawą inicjatywą Milanowskiego Centrum Kultury jest projekt „Milanowianki”, którego celem jest przywrócenie pamięci o kobietach ważnych dla Milanówka. Inspiracją do powstania projektu była postać Felicji Witkowskiej. Każda z uczestniczek projektu opracowała sylwetkę wybranej przez siebie bohaterki, w efekcie czego powstała publikacja w całości poświęcona kobietom z Milanówka pt. „Milanowianki”.

Najważniejszą imprezą odbywającą się na terenie Milanówka jest „Festiwal Otwarte Ogrody”. Pomysłodawcami festiwalu byli Magdalena Prosińska i Łukasz Willmann z Podkowy Leśnej. Celem projektu jest ratowanie i promocja najcenniejszych zasobów kulturowych i naturalnych przedwojennych mazowieckich miast: ogrodów, uzdrowisk i letnisk. Festiwal stanowi płaszczyznę do wspólnego działania dla osób, organizacji pozarządowych, samorządu, i tych wszystkich instytucji, które działają na rzecz ochrony i rozwoju swoich miejscowości. Festiwal po raz pierwszy odbył się w Podkowie Leśnej w 2005 r. W 2006 r. do inicjatywy dołączył Milanówek i Brwinów. Podczas trwania Festiwalu odbywa się wiele koncertów, recitali, wystaw plastycznych i fotograficznych, pikników, spektakli, pokazów filmowych i plenerów malarskich.

Obecnie Milanowskie Centrum Kultury prowadzi warsztaty i zajęcia z:

- Malarstwa na jedwabiu,
- Rękodzieła artystycznego,
- Ceramiki,
- Warsztaty fotografii,

³ Statut Milanowskiego Centrum Kultury zgodnie z uchwałą nr 45/VIII/15 Rady Miasta Milanówka z dnia 21.05.2015 r.

- Zajęcia wokalne,
- Zajęcia teatralne,
- Gry strategiczne,
- Szachy dla dzieci,
- Zajęcia kreatywne dla najmłodszych dzieci,
- Zajęcia fitness.

Miejska Biblioteka Publiczna w Milanówku

Obok MCK, kolejną gminną instytucją kultury działającą na terenie Milanówka jest Miejska Biblioteka Publiczna, która działa na podstawie Statutu zatwierdzonego Uchwałą nr 68/IX/03 Rady Miasta Milanówka z dnia 30.09.2003 r. Biblioteka powstała 1948 r. i jej księgozbiór liczył wówczas 899 woluminów. Na koniec 2014 r. stan księgozbioru w woluminach wynosił 24 859. W skład Biblioteki wchodzi Oddział dla Dzieci i Wypożyczalnia dla Dorosłych i Młodzieży. Biblioteka posiada również czytelnię internetową z 5 stanowiskami. Liczba czytelników na koniec 2014 r. wynosiła 1448 osób, w tym 651 czytelników do 19 roku życia.

Zadaniem Miejskiej Biblioteki Publicznej w Milanówku jest dbanie o zaspokajanie potrzeb intelektualnych i edukacyjnych mieszkańców Milanówka. Biblioteka oprócz podstawowej działalności statutowej wypełnia funkcję popularyzacyjną czytelnictwa w środowisku lokalnym. Odbywa się to poprzez liczne spotkania z autorami, wydawcami, organizację lekcji bibliotecznych dla dzieci i młodzieży, konkursy czytelnicze i recytatorskie.

Od października 2015 r. mieści się w Bibliotece Lokalne Centrum Kompetencji, które stanowi część realizacji projektu „M@zowszanie” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013. LCK jest centrum komputerowym, którego celem jest ułatwienie dostępu mieszkańcom Milanówka do nowoczesnych technologii informacyjnych. Dzięki bezpłatnemu dostępowi do stanowisk komputerowych z Internetem, drukarki, skanera oraz innych profesjonalnych urządzeń mieszkańcy Milanówka mają szansę na poprawę warunków życia i pracy. LCK poprzez swoją działalność ma szansę stać się ważnym miejscem w integracji lokalnej oraz promocji lokalnych inicjatyw.

Stowarzyszenie Milanowski Uniwersytet Trzeciego Wiek (MU3W)

Założony w 2005 r. z inicjatywy Dominiki Inkielman jako forma działalności Towarzystwa Miłośników Milanówka. Od 2006 r. jest samodzielnym Stowarzyszeniem a od 2009 r. jest organizacją pożytku publicznego (OPP).

Główne cele MU3W zapisane w statucie to:

1. prowadzenie edukacji z różnych dziedzin nauk, a w szczególności w zakresie medycyny i profilaktyki zdrowia, nauk humanistycznych, kultury i sztuki, nauk społecznych i ekonomicznych, technicznych i ekologii,
2. aktywizacja społeczna osób starszych poprzez uczestnictwo w różnych formach życia społecznego; propagowanie zasad kulturalnego współżycia społecznego,
3. propagowanie i popieranie różnorodnych form aktywności intelektualnej, psychicznej i fizycznej adekwatnie do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań członków Uniwersytetu,
4. utrzymanie, nawiązywanie i zacieśnianie więzi i kontaktów osobistych między mieszkańcami regionu, a w szczególności pomiędzy osobami starszymi i młodym pokoleniem,
5. inspirowanie wszelkich działań na rzecz środowiska ludzi starszych, w tym również osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, chorych,
6. upowszechnianie wiedzy o Milanówku, a w szczególności poprzez publikacje, prezentowanie dorobku kulturalno-społecznego, walorów architektonicznych, rekreacyjnych oraz organizowanie spotkań ze znanymi Milanowianami i innymi osobami zasłużonymi dla gminy,
7. podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości,
8. upowszechnianie i ochrona praw człowieka oraz swobód obywatelskich,
9. organizacja i wspieranie idei wolontariatu.

Obecnie Milanowski Uniwersytet skupia 150-170 osób w wieku od 40 do 82 lat w tym 90 % słuchaczy, to osoby ze średnim i wyższym wykształceniem.

Wybrane projekty realizowane przez MU3W:

Akcja "Kobieta bezpieczna"

Projekt zrealizowany w 2007 r. w ramach konkursu organizowanego przez Urząd Miasta Milanówka dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych (powtórzony w 2012 r.).

Celem projektu było nabycie umiejętności zachowania się w sytuacji zagrożenia, poznanie podstawowych form samoobrony oraz nauka podstawowych umiejętności w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

Milanowscy Seniorzy XXI wieku

Projekt współfinansowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012-2013.

1. Uwierz w siebie – Jak oswoić zmianę? – Jak realizować się po 60? - spotkania z psychologiem.
2. Nowoczesne technologie – internet, bankomat, wpłatomat, telefon komórkowy.
3. Profilaktyka zdrowia – zdrowe odżywianie i gotowanie, masaże, ćwiczenia ruchowe.
4. Kawa z prawnikiem – spotkania grupowe oraz indywidualne, porady notarialne i prawne.

Termin realizacji wrzesień 2012 r.– kwiecień 2013 r.

Milanowski Inkubator Aktywności 60+

Projekt realizowany w ramach dofinansowania z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012 - 2013. W ramach projektu odbyły się następujące działania: Feeria jesiennych barw – piękno, zdrowie i aktywność fizyczna. Trening pamięci dla seniorów. Mój przyjaciel komputer. Seniorzy w mediach. Targi Aktywności 60+.

Termin realizacji wrzesień - grudzień 2013 r.

Milanowski senior aktywny sprawny zdrowy

Projekt dofinansowany w ramach rządowego programu ASOS na lata 2014-2020. Głównym celem projektu było podniesienie świadomości seniorów na temat istotnej roli trybu życia, aktywności ruchowej, odżywiania w opóźnianiu procesu starzenia i zwalczania skutków starzenia.

Termin realizacji projektu marzec - grudzień 2014 r.

MU3W prowadzi ponadto regularne cotygodniowe wykłady, spotkania w Saloniku Literackim, lektoraty języków obcych, zajęcia gimnastyczne oraz zajęcia na pływalni dla seniorów, coroczne warsztaty zdrowia z zajęciami rehabilitacyjnymi.

Działalność organizacji pozarządowych (wybrane organizacje)

Stowarzyszenie T-Art działa od 2010 roku, realizując każdego roku przynajmniej jeden projekt, na który składa się kilka spektakli. Stowarzyszenie skupia miłośników teatru zarówno amatorów jak i profesjonalistów, w każdym wieku. Przedstawiany repertuar Stowarzyszenie opisuje następująco: *Niekiedy sięgamy po klasykę, ale są to przeważnie swoiste „mieszmasze”, wystawiamy spektakle autorskie, muzyczne, także etiudy mniej lub więcej parateatralne, gdzie podstawą jest ruch, gest, muzyka. (...) Czasem rozśmieszamy, czasem skłaniamy do refleksji, ale za każdym razem staramy się przekazać Publiczności potężną dawkę emocji, która zawsze towarzyszy nam na scenie. Najlepsze w tym wszystkim jest to, że nikt nie każe nam tego robić⁴.*

Stowarzyszenie Pamięci Rodzinnej jest inicjatywą rodzinną osób, które kierują się stwierdzeniem „Każdy z nas zasługuje na pamięć”. Zgromadzone pamiątki np. fotografie, dokumenty, przedmioty osobistego użytku Stowarzyszenie prezentuje na wystawach. Organizowane są również wykłady i wydarzenia kulturalne.

Stowarzyszenie „Razem dla Milanówka” ma na celu podnoszenie stanu świadomości społeczeństwa i szerzenie wiedzy w zakresie budowania społeczeństwa obywatelskiego ze szczególnym uwzględnieniem udziału organizacji pozarządowych w życiu publicznym. Stowarzyszenie prowadzi działalność w zakresie integracji milanowskiej społeczności oraz na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Ważnym aspektem działań Stowarzyszenia jest obrona praw obywatelskich oraz szerzenie wiedzy na temat praw obywatelskich, zrzeszania się, współpracy z administracją publiczną, oraz integrowanie organizacji pozarządowych.

Stowarzyszenie Muzeum Jedwabnictwa Milanowskiego pomimo tego że działa od niedawna, tj. od 2014 roku jest prężnie działającą grupą miłośników skarbu milanowskiego jakim jest jedwab. Celem Stowarzyszenia jest przechowanie tradycji, upowszechnianie wiedzy, edukacja i gromadzenie rozproszonych pamiątek związanych z historią jedwabiu milanowskiego. Poprzez organizację wystaw oraz stworzenie Wirtualnego Muzeum

⁴ <http://t-art.org.pl/teatr>

Jedwabnictwa (WWW.muzeumjedwabnictwa.pl) Stowarzyszenie promuje wyjątkową wartość jedwabiu jako dziedzictwa Milanówka.

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Oddział Rejonowy w Milanówku

Związek działa na rzecz poprawy warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych, przeciwdziała ich samotności, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Prowadzi bogatą działalność kulturalną i artystyczną, organizuje zajęcia dostosowane do potrzeb swoich członków.

Edukacja

Na terenie Milanówka działają następujące placówki edukacyjne (publiczne i niepubliczne):

- Żłobki: Europejski Żłobek Niepubliczny „Kasperek”,
Żłobek MiniBambini,
Żłobek "ELMO",
Żłobek Niepubliczny Mała Panda nr 2
- Przedszkola: Przedszkole nr 1 „Pod Dębowym Liściem”,
Truskawkowe Przedszkole,
Przedszkole Społeczne,
Przedszkole Niepubliczne Sióstr Urszulanek,
Prywatne Szkolne Przedszkole,
Europejskie Przedszkole Niepubliczne KASPEREK,
Przedszkole im. Misia Uszatka,
Przedszkole Na Wiejskiej,
- Szkoły Podstawowe: Zespół Szkół Gminnych nr 1 im. ks. Piotra Skargi (szkoła podst.)
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Armii Krajowej,
Zespół Szkół Gminnych nr 3 im. Fryderyka Chopina (szkoła podst.),
Integracyjna Społeczna Szkoła Podstawowa im. gen. bryg. A.E.
Fieldorfa,
Nowa Prywatna Szkoła Podstawowa,
- Gimnazja: Zespół Szkół Gminnych nr 1 im. ks. Piotra Skargi (gimnazjum),
Zespół Szkół Gminnych nr 3 im. Fryderyka Chopina (gimnazjum),
Gimnazjum Społeczne Milanowskiego Towarzystwa Edukacyjnego,
- Szkoły ponadgimnazjalne: Zespół Szkół nr 1,
Zespół Szkół nr 2 im. Józefa Bema,

2.5. Sport i turystyka

Na terenie Milanówka działalność sportową prowadzą:

- Klub Sportowy - KS „MILAN” z 5 sekcjami piłki nożnej,
- Uczniowskie Kluby Sportowe (UKS) przy publicznych szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach ogólnokształcących z sekcjami: wspinaczkową, piłką koszykową, łyżwiarstwem szybkim,
- Klub Sportowy HARDONBMX TEAM,
- Sekcja Turystyki Rowerowej,
- Milanowskie Centrum Kultury.

Oprócz klubów sportowych, które działają na terenie miasta, należy wymienić kluby sportowe które mają siedzibę poza Milanówkiem ale swoją aktywną działalnością przyciągają również mieszkańców Milanówka. Do jednych z takich klubów należy UKS „Piranie” z Grodziska Mazowieckiego, skupiający uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu Grodziska Mazowieckiego i okolicznych miejscowości.

Do najważniejszych obiektów sportowych należą:

- Miejska Hala Sportowa nr 1,
- Miejska Hala Sportowa nr 2 - Centrum Sportu i Rekreacji „Grudów”,
- Miasteczko Ruchu przy Zespole Szkół Gminnych nr 3,
- Tor wrotkarski oraz boisko ze sztuczną nawierzchnią,
- Korty tenisowe (korty tenisowe są pierwszym obiektem sportowym, który powstał w Milanówku, zostały zbudowane przed II wojną światową),
- Strzelnica Pneumatyczna w budynku Zespołu Szkół nr 1,
- Kąpielisko Miejskie (odkryte),
- Pełnowymiarowe boisko ze sztuczną nawierzchnią (boisko uzyskało w 2010 r. Certyfikat jakości FIFA QUALITY CONCEPT FOR FOOTBALL TURF - 2 STAR co oznacza że może być wykorzystywane do treningów oraz oficjalnych rozgrywek poziomu Champions League),
- Zespół boisk „Orlik 2012.

Turystyka

„Milanówek w Jeden Dzień” to projekt turystyczno-promocyjny realizowany na terenie Milanówka. Składa się on z trzech głównych działań - utworzenie: szlaków turystycznych o różnej tematyce, punktu informacji turystycznej oraz internetowego informatora - „Vademecum turysty” umożliwiającego dostęp do najciekawszych informacji, w tym interaktywnej mapy Milanówka. Projekt ma na celu umożliwienie zarówno mieszkańcom jak i gościom odwiedzającym Milanówek dokładne zapoznanie się z Miastem - jego historią, architekturą, przyrodą, sławnymi mieszkańcami. Najważniejszym elementem projektu są trasy zwiedzania Miasta⁵.

W ramach projektu powstały trzy szlaki:

- Jedwabny Szlak - składa się z 7 miejsc (w tym 6 na terenie Milanówka) i prowadzi, śladami miejsc związanych z historią jedwabnictwa w Milanówku i okolicach,
- Mały Londyn - obejmuje 47 miejsc związanych z historią Milanówka w okresie II wojny światowej,
- Wille Milanowskie – szlak prowadzi wzdłuż 31 najciekawszych obiektów zabytkowej architektury, wybudowanych w latach 20. i 30. XX w.

Opracowanie map i przewodników szlaku turystycznego: „Spacer po Milanówku – Wille Milanowskie” oraz oznakowanie atrakcji turystycznych (tablice informacyjne) było jednym z zadań w ramach projektu „Zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności Gminy Milanówek poprzez poszerzenie oferty turystycznej” w ramach Priorytetu VI – Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, Działanie 6.2. Turystyka, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013. Projekt był realizowany w okresie od 01.06.14 r. do 30.11.15 r.

Do pozostałych zadań zrealizowanych w trakcie projektu należą:

- zagospodarowanie amfiteatru przy ulicy Fiderkiewicza,
- stworzenie aplikacji na telefon - mobilnego przewodnika turystyczno – edukacyjnego,
- stworzenie Lokalnego Przewodnika Turystyczno-Historycznego,
- opracowanie folderu "Atrakcje turystyczne Milanówka",
- stworzenie Centrum Informacji Turystycznej w Urzędzie Miasta Milanówka.

⁵ http://www.milanowek.pl/86,34,milanowek_w_jeden_dzien

2.6. Ochrona zdrowia

Mieszkańcy Milanówka mają zapewnioną podstawową opiekę zdrowotną w 3 placówkach. Ponadto mogą skorzystać z pomocy lekarzy specjalistów z wielu specjalizacji. Na terenie Milanówka działa 5 aptek.

Tabela 1. Placówki ochrony zdrowia w Milanówku.

Nazwa zakładu	Zakres pomocy
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MILANMED Milanówek	Przychodnia Lekarza Rodzinnego w ramach umowy z NFZ, poradnia medycyny pracy, poradnia kardiologiczna, poradnia dermatologiczna, poradnia logopedyczna, punkt pobrań do badań laboratoryjnych, punkt pielęgniarski, poradnia rehabilitacyjna, poradnia ortopedyczna, fizjoterapia,
Przychodnia NZOZ AWEMED Milanówek	bezpłatne usługi w ramach kontraktu z NFZ, poradnia chirurgiczna, poradnia okulistyczna, poradnia ginekologiczna, opieka pielęgniarska, badania RTG, EKG, USG; badania laboratoryjne
Przychodnia NZOZ BIOVENA Milanówek	podstawowa opieka zdrowotna, lekarze specjaliści, rehabilitacja, Usg, echo, komputerowe badanie wzroku

Źródło: Strona internetowa Urzędu Miasta Milanówka.

2.7. Problem uzależnień i przemocy w rodzinie na terenie Milanówka

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i zażywaniem narkotyków alkoholowych należą do zadań własnych gminy. Zadanie to realizowane jest poprzez coroczny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat. Nie jest to problem dominujący na terenie Milanówka, ale jest problemem tym większym, że często jest ukryty. Niepokojącym jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu. Na podstawie badań przeprowadzonych na terenie gminy Milanówek w maju 2012 r. wśród uczniów gimnazjalnych szkół gminnych (badanie ankietowe dotyczyło 290 uczniów) ustalono, że *należy położyć nacisk na działania profilaktyczne z obszaru uzależnień, uświadomienia zagrożeń płynących z uzależnień, asertywności, poprawy komunikacji, umiejętności rozwiązywania konfliktów*

*bez przemocy. Uczniowie gminnych szkół gimnazjalnych, jako najczęstszą przyczynę spożywania alkoholu podawali chęć zaimponowania innym oraz okazje towarzyskie, takie jak urodziny, wizyty w pubie bądź dyskoteci. Badane dziewczęta częściej niż badani chłopcy wskazywały na presję rówieśniczą, obawę przed odrzuceniem, chęć zaimponowania, czy też chęć zapicia problemów. Badani uczniowie szkół gimnazjalnych wymieniali ponadto inne przyczyny sięgania po napoje alkoholowe, takie jak dobry smak alkoholu, czy też picie dla towarzystwa, by poczuć się dorosłym. Średni wiek pierwszego kontaktu z alkoholem wyniósł dla uczniów szkół gimnazjalnych 12,39 lat. W Milanówku alkohol piło przynajmniej raz w życiu 60,1% badanych chłopców oraz 62,9% badanych dziewcząt. Dla porównania badania ESPAD z 2011 r. pokazują, że kiedykolwiek w życiu piło alkohol 89% gimnazjalistów oraz 85,6% gimnazjalistek. (...). Ponadto, co dziesiąty uczeń szkoły gimnazjalnej przynajmniej raz w życiu użył narkotyków. Blisko dwukrotnie więcej badanych chłopców niż badanych dziewcząt deklarowało, że posiada takie doświadczenia. W przypadku badanych uczniów średni wiek inicjacji narkotykowej wyniósł 14,93 lat.*⁶

Na terenie Milanówka działa powołana przez Burmistrza, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która tworzy warunki do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy Domowej.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Milanówku

Zakres działań MKRPA obejmuje:

- realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz Przemocy Domowej Gminy Milanówek na dany rok,
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów,
- prowadzenie rozmów motywacyjnych z osobami uzależnionymi oraz prowadzenie rozmów wspierających i informacyjnych z rodzinami uzależnionych,
- podejmowanie czynności prowadzących do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- przeprowadzenie kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych,

⁶ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Milanówek na 2015 rok

- udział w grupach roboczych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 2. Prowadzone działania w ramach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Milanówku w latach 2012-2014.

PROWADZONE DZIAŁANIA	2012	2013	2014
Ilość przeprowadzonych rozmów:	39	160	80
informacyjno – kierujących (w tym do terapeutów, psychologów, placówek leczenia odwykowego, prawnika, OPS itp.)	21	76	65
ilość osób skierowanych do biegłego sądowego	10	22	9
ilość osób skierowanych do sądu	10	21	11
oskarżyciel wspomagający	18		2
ilość skontrolowanych sklepów	30	28	10
Ilość wydanych opinii do zezwoleń	25	36	25

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Milanówku w latach 2012, 2013, 2014.

Na rzecz realizacji zadań wyznaczonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii współpracuje wielu specjalistów i instytucji działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy, m.in.:

- szkoły z terenu gminy Milanówek,
- Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim,
- Komisariat Policji w Milanówku,
- Straż Miejska w Milanówku,
- Poradnia Leczenia Uzależnień i Współzależnienia w Grodzisku Mazowieckim,
- Poradnia Leczenia Uzależnień i Współzależnienia w Pruszkowie,
- Mazowieckie Specjalistyczne Centrum Zdrowia w Pruszkowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku,
- grupa AA „MILA”,
- Klub Rodzin Abstynenckich „Quo Vadis”,
- Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- Krajowe Biuro ds. Zapobiegania Narkomanii,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii może jedynie zmniejszyć skalę szkód osobistych, rodzinnych i społecznych wynikających ze szkodliwego używania substancji psychoaktywnych i uzależnienia. Działania, które zostały wskazane w Programie mają na celu poprawę jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy Milanówek, nie tylko tych, którzy dotknięci są uzależnieniem lub w których rodzinach pojawia się ta choroba. Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Milanówek stanowią dochody gminy stanowią dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze w roku 2016, zgodnie z art. 18² Ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz dodatkowo środki pozyskane z innych źródeł m. in. z dotacji celowych budżetu państwa.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku w roku 2012 przyznał z powodu uzależnienia od alkoholu lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego z członków rodziny pomoc finansową 52 rodzinom, w roku 2013 r. – 58 rodzinom, w 2014 r. – 49 rodzinom. Analizując dane z lat 2012-2014 można zauważyć wyraźny spadek liczby rodzin, którym z powodu alkoholizmu było udzielone wsparcie. Niemniej jednak alkoholizm jest istotnym problemem społecznym, gdyż nadużywanie alkoholu przez jednego z członków rodziny destabilizuje życie całej rodziny, powoduje zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, biedę, bezrobocie, problemy wychowawcze i zdrowotne, inne uzależnienia, wchodzenie w konflikt z prawem. Towarzyszy mu często zjawisko przemocy fizycznej i psychicznej stosowanej zarówno wobec dorosłych jak i dzieci.

Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Powołany przez Burmistrza Miasta Milanówka na podstawie zarządzenia nr 82/VI/2013 z dnia 11 czerwca 2013 r. Zespół Interdyscyplinarny podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele instytucji:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku,

- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Milanówku,
- Policji,
- Straży Miejskiej,
- Oświaty,
- Ochrony zdrowia,
- Sądu,
- Organizacji pozarządowych.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Do zadań zespołu należy m.in.:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Indywidualnymi przypadkami występowania przemocy w rodzinie zajmują się grupy robocze zwoływane na skutek zgłoszeń i podejmowanych interwencji w celu wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. Członkowie Zespołu i grup roboczych wykonują swoje zadania w ramach obowiązków służbowych i zawodowych.

Tabela 3. Przemoc w rodzinie na terenie Milanówka w 2015 roku (stan na 07.12.2015 r.)

Rok	Ilość interwencji dot. przemocy w rodzinie i założenia „Niebieskiej Karty”
2015	16

Źródło: Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku.

Tabela 4. Szczegółowe dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Milanówka (stan na 07.12.2015 r.)

Dane nt. przemocy w rodzinie na terenie Milanówka	Liczba
---	--------

Liczba ogólna przeprowadzonych interwencji domowych w tym dotyczących przemocy w rodzinie	16
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej:	21
w tym: - kobiety	17
- mężczyźni	1
- małoletni do ukończenia 13 lat	2
- dzieci od 13 do 18 lat	1
Liczba sprawców przemocy domowej	16
w tym: - kobiety	1
- mężczyźni	15
- nieletni	-
Liczba zgłoszonych sprawców będących pod wpływem alkoholu	3
w tym: - kobiety	-
- mężczyźni	3

Zródło: Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku.

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie

W ramach działań Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego zrealizowano następujące działania (w latach 2012-2014):

- *spotkania grupy wsparcia dla kobiet doznających przemocy - z pomocy w ramach działań grupy skorzystało łącznie 47 kobiet, przy czym frekwencja na pojedynczym spotkaniu wahała się od 4 do 8 osób. Znacząca liczba uczestniczek grupy zaprzestała korzystania z oferty grupy z powodu zaniknięcia objawów doznawanej przemocy,*
- *konsultacje prawne dla osób doznających przemocy - udzielono 967 konsultacji dla 181 osób. Warty podkreślenia jest fakt, iż jedną z form pomocy były mediacje rodzinne, które skuteczniej niż porady i konsultacje zmieniały sytuację rodziny,*
- *konsultacje psychologiczne dla osób doznających przemocy i par w których pojawia się problem przemocy – udzielono 1653 porady a pomocą objęto 237 osób. W przypadku wsparcia i konsultacji osób doznających przemocy niezbędne było wielokrotne spotkanie się z pojedynczą osobą, stąd tak duża liczba konsultacji w stosunku do liczby osób, którym udzielono pomocy⁷.*

⁷ Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w latach 2012 – 2014 w ramach działań Punktu Konsultacyjno Informacyjnego dla osób doznających przemocy i ich rodzin

3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwianie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz w miarę możliwości doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia.

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Pomoc ta ma charakter przejściowy i zakłada aktywizację osób i rodzin, które z niej korzystają. Brak odpowiedniej postawy świadczeniobiorcy może być przyczyną odmowy przyznania pomocy lub jej zaprzestania.

Przepisy ustawy o pomocy społecznej różnicują poszczególne zadania samorządu gminnego na zadania własne, własne o charakterze obowiązkowym oraz zadania zlecone.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy (art. 17, ust. 1 ustawy o pomocy społecznej⁸):

- Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych programów, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- Sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej,
- Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych oraz zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny,
- Praca socjalna,

⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.).

- Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- Dożywanie dzieci,
- Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- Kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- Sporządzanie sprawozdawczości,
- Utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy należy (art. 17 ustawy, ust. 2 ustawy o pomocy społecznej):

- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- Współpraca z powiatowym urzędem pracy.

Oprócz zadań własnych gminy Ustawa wyznacza zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę. Są to:

- Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,

- Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia (zgodnie z Ustawą o cudzoziemcach),
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie Milanówka odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku.

3.1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku

Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) w Milanówku jest jednostką organizacyjną samorządu terytorialnego, której organem tworzącym jest Rada Miasta Milanówka. Bezpośredni nadzór nad działalnością Ośrodka sprawuje Burmistrz Miasta Milanówka. Podstawę prawną działalności Ośrodka stanowi Statut Ośrodka zatwierdzony Uchwałą Rady Miasta Milanówka nr 93/XIII/15 z dnia 22 października 2015 r.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku realizuje zadania własne i zadania zlecone w zakresie ustalonym ustawami i aktami wykonawczymi do ustaw oraz uchwałami Rady Miasta Milanówka.

Do wydawania indywidualnych decyzji administracyjnych w sprawach należących do przedmiotu wszystkich działań Ośrodka Pomocy Społecznej upoważniony jest Kierownik i Zastępca Kierownika. OPS realizuje zadania w oparciu o Kodeks Postępowania Administracyjnego z uwzględnieniem szczegółowych unormowań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw.

Pomoc społeczna – świadczenia pieniężne i niepieniężne

Pomoc społeczna, jako instytucja polityki społecznej państwa pomaga osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi. Pomocy udziela się w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, alkoholizmu i narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej, itp.

Prawo do świadczeń przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej, przy jednoczesnym wystąpieniu, co najmniej jednej z w/w okoliczności. Od 1 października 2015 roku kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej ustalono na poziomie 634 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł w przypadku osoby w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu świadczeń rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W systemie pomocy społecznej przez rodzinę rozumie się osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Poniższa tabela 5 przedstawia powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej na terenie Milanówka w latach 2012-2014.

Tabela 5. Powody przyznania pomocy społecznej przez OPS w Milanówku w latach 2012-2014.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014	
	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach
UBÓSTWO	223	436	228	497	235	531
BEZDOMNOŚĆ	9	9	8	9	6	6
POTRZEBA OCHRONY	45		49		53	

MACIERZYŃSTWA						
- W TYM WIELODZIETNOŚĆ	9		11		16	
BEZROBOCIE	151	354	157	363	148	372
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	229	400	241	440	238	446
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	142	232	108	201	133	236
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	91	297	94	339	97	371
PRZEMOC W RODZINIE	5	11	5	16	3	12
ALKOHOLIZM	52	89	58	110	49	84
NARKOMANIA	5	7	5	6	6	7
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	9	13	11	22	9	18
ZDARZENIE LOSOWE	3	6	4	7	5	15

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku.

Analizując powyższe dane możemy zauważyć, że ubóstwo i niepełnosprawność są najczęstszymi przyczynami udzielania pomocy oraz że z roku na rok rośnie liczna rodzin którym udzielana jest pomocy z tytułu ubóstwa (223 rodziny w 2012 r., 228 rodzin w 2013 r. i 235 rodzin w 2014 r.). Kolejnymi przyczynami udzielenia pomocy było bezrobocie i długotrwała lub ciężka choroba.

Głównymi przyczynami udzielenia pomocy w 2014 roku były:

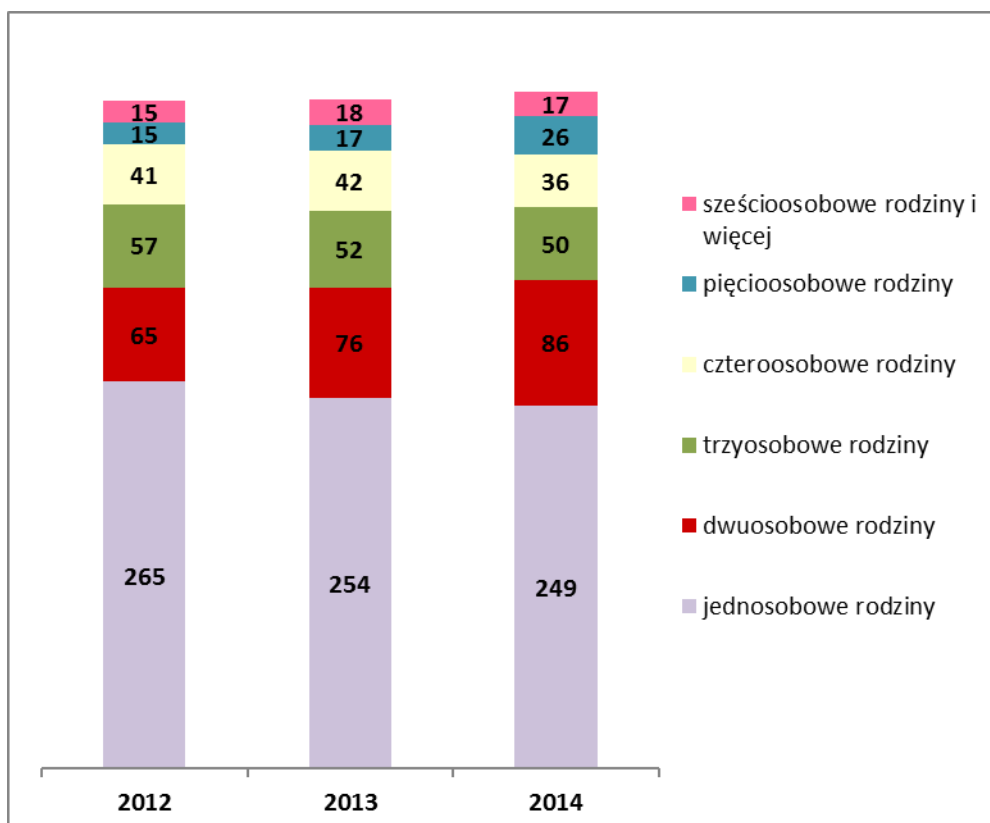
- niepełnosprawność 238 rodzin (w tym 446 osób)
- ubóstwo 235 rodzin (w tym 531 osób)
- bezrobocie 148 rodzin (w tym 372 osób)
- długotrwała lub ciężka choroba 133 rodziny (w tym 236 osób)
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 97 rodzin (w tym 371 osób).

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2014 r. objął wsparciem 464 rodziny, w których łącznie było 959 osób. Wśród osób korzystających z pomocy 57 osób to osoby, które zgłosiły się w 2014 r. do Ośrodka po raz pierwszy lub nie korzystały z pomocy w okresie dwóch ostatnich lat⁹.

Pewnej zmianie uległa również struktura rodzin korzystających z pomocy, choć w dalszym ciągu największą grupę osób wymagających wsparcia, stanowią osoby prowadzące jednoosobowe gospodarstwa domowe (249 osoby). Strukturę rodzin obrazuje poniższy wykres.

⁹ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku za 2014 rok.

Wykres 4. Struktura rodzin objętych pomocą w latach 2012 – 2014.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku za 2014 rok.

Poniższa tabela przedstawia poszczególne rodzaje pomocy udzielanej przez OPS w Milanówku w latach 2012 – 2014.

Tabela 6. Rodzaje świadczeń udzielanych przez OPS w Milanówku w latach 2012 – 2014.

Rodzaj pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (ogółem)	570	617	631	434	452	464	856	913	940
w tym:									
- świadczenia pieniężne	376	404	387	368	393	373	723	800	788
- świadczenia niepieniężne	233	273	350	171	196	227	442	495	557

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2012, 2013, 2014 dla Gminy Miasta Milanówka.

Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia pieniężne na przestrzeni lat 2012-2014 uległa zmniejszeniu.

W przypadku przyznanych świadczeń niepieniężnych możemy zaobserwować wyraźny wzrost liczby osób którym te świadczenia zostały przyznane (w 2012 r. 233 osoby – w 2014 r. już 350 osób).

Zadania własne gminy – udzielone świadczenia

Świadczeniami pieniężnymi z pomocy społecznej są: świadczenia pieniężne w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, specjalnych zasiłków celowych, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki, świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznawane przez sąd.¹⁰

Świadczeniami niepieniężnymi są: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych¹¹.

Do najczęściej udzielanych świadczeń pieniężnych należą:

- zasiłek stały to świadczenie przysługujące na podstawie art. 37 ustawy o pomocy społecznej osobom samotnie gospodarującym, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy oraz osobom pozostającym w rodzinach, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy spełniającym kryterium dochodowe,
- zasiłek okresowy to świadczenie, które przysługuje na podstawie art. 38 ustawy o pomocy społecznej, kierowane do osób i rodzin bez dochodów lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium, przysługuje min. ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Okres, na jaki jest przyznany zasiłek okresowy, ustala Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

¹⁰ Art. 36 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

¹¹ Tamże.

- zasiłek celowy to świadczenie przyznawane na podstawie art. 39 ustawy o pomocy społecznej na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym osobom nieposiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.

Zasiłki celowe przyznaje się również w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej osobie lub rodzinie, bez względu na osiągnięty przez nich dochód.

Dane szczegółowe dotyczące udzielonej pomocy w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Świadczenia pomocy społecznej udzielone przez OPS w Milanówku w latach 2012 – 2014.

Rodzaj świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014
PIENIĘŻNE	zasiłek stały	112	118	113	1 076	1 103	1 121
	zasiłek okresowy	84	76	74	426	352	414
	zasiłek celowy	343	370	354	*	*	*
	w tym zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	94	69	90	132	94	134
NIEPIENIĘŻNE	posiłek	168	215	211	19 769	25 241	22 307
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	168	215	211	19 769	25 241	22 307
	w tym: dla dzieci	151	162	180	17 865	19 759	18 822
	sprawienie pogrzebu	6	6	1	1	3	3
	składki na ubezpieczenie zdrowotne						
	praca socjalna	255	250	207	*	*	*
	usługi opiekuńcze	59	60	78	19 005	17 631	19 091

specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	3	3	2	456	478	408
pobyt i usługi w domu pomocy społecznej	19	18	21	214	176	180

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2012, 2013, 2014 dla Gminy Miasta Milanówka.

Najczęściej udzielaną formą pomocy spośród świadczeń pieniężnych w latach 2012-2014 był zasiłek celowy, który jest przyznawany na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych.

Największą ilość przyznanych świadczeń z zakresie pomocy niepieniężnej stanowił posiłek z którego w 2014 r. skorzystało 211 osób, w tym 180 dzieci, w 2015 224 osoby w tym 184 dzieci.

W roku 2015 liczba i kwota udzielonych świadczeń była następująca:

Tabela 8. Świadczenia pomocy społecznej udzielone przez OPS w Milanówku w 2015 roku.

Rodzaj świadczenia	liczba osób	liczba świadczeń	kwota świadczeń	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
Zasiłek stały	111	1 069,00	491 404,65	107	135
specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi	4	661,00	13 451,00	4	5
Schronienie	7	1 008,00	30 998,47	7	7
Posiłki	29	2 487,00	13 263,20	16	56
Pomoc rzeczowa	49	52,00	8 901,86	49	81
Usługi opiekuńcze	62	22 358,50	215 079,24	61	73
Pokrywanie części lub całości leczenia	1	2,00	117,46	1	2
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w	1	1,00	2 000,00	1	2

wyniku zdarzenia losowego					
Sprawienie pogrzebu	3	3,00	8 430,00	3	3
Zasiłek celowy i w naturze	320	866,00	236 196,83	314	642
Zasiłek okresowy	88	563,00	254 367,94	87	186
Program wieloletni: pomoc państwa w zakresie dożywiania	308	28 773,00	234 885,45	194	505

Źródło: Raport „Świadczenia wyliczone wg objaśnień do sprawozdawczości za okres 2015/01/01 do 215/12/31”

Podobnie jak w latach poprzednich najczęściej udzielaną formą pomocy spośród świadczeń pieniężnych był zasiłek celowy a największą ilość przyznanych świadczeń z zakresie pomocy niepieniężnej stanowił posiłek.

Dożywianie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku koordynuje działania związane z realizacją na terenie miasta działań wynikających z programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W ramach programu miasto otrzymało na realizację programu z budżetu państwa w 2014 roku kwotę 77 000 zł, wkład gminy wyniósł 100.213,77 zł w roku 2015 dofinansowanie wyniosło 91 000, natomiast wkład własny 125 347 zł. Najliczniejszą grupą osób objętą pomocą w formie dożywiania byli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Dożywianie prowadzone było przede wszystkim na terenie miasta Milanówka, w programie uczestniczyły wszystkie szkoły gminne. Ogółem posiłki były opłacane dla 46 dzieci w przedszkolach i 134 uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. Na mocy porozumień ze szkołami poza Gminą Milanówek objętych dożywianiem jest 18 dzieci. Dodatkowo pomocą w postaci gorących posiłków wspierane były 31 osoby dorosłe w 2014 roku i 40 osób w 2015, dla których obiady wydawane były przez lokal gastronomiczny „Catering Cometa”. Ponadto w ramach programu była również udzielana pomoc dla rodzin w formie zasiłków na żywność, co pozwoliło na objęcie programem wszystkich osób wymagających pomocy w tej formie.

Dofinansowanie pobytu w domach pomocy społecznej

Do jednych z zadań OPS należy dofinansowanie pobytu w domach pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w domu pomocy społecznej pokrywa sam zainteresowany w wys. 70% swojego dochodu. Pozostałą kwotę do wysokości całkowitych kosztów utrzymania w placówce dopłaca rodzina i gmina, z której pochodzi osoba umieszczona w domu pomocy społecznej. Miasto Milanówek w 2014 r. dopłacało pobyt w domach pomocy społecznej 21 osobom. Łączna kwota, jaka została przeznaczona na dofinansowanie pobytu w domach pomocy społecznej w 2014 wyniosła 401 062 złotych. Natomiast w roku 2015 w domach pomocy społecznej przebywało 18 osób, a koszt dofinansowania ich pobytu wyniósł 448 651,76 zł.

Praca socjalna

Jednym z zadań własnych o charakterze obowiązkowym jest praca socjalna, która świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna jest świadczeniem niepieniężnym. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. Praca socjalna prowadzona jest na podstawie właściwej diagnozy sytuacji osoby lub rodziny, polega na opracowaniu planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji oraz posiadanego potencjału osobistego. Ważne jest systemowe i całościowe podejście do osób i rodzin w zależności od problemów występujących. Praca socjalna najczęściej polega m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

W roku 2014 pomocą w postaci pracy socjalnej zostało objętych 207 rodzin, w których przebywało 420 osób. Zawarto 18 kontraktów socjalnych, którymi objęto 19 osób.

Kontrakt socjalny to pisemna umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Jego celem jest albo przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny albo wzmocnienie aktywności i samodzielności. Obie strony kontraktu w wyniku jego zawarcia mają zobowiązania i uprawnienia. Zarówno pracownik

socjalny jak i osoba korzystająca ze świadczeń, zobowiązują się do podjęcia działań w określonym terminie. Oznacza to, że konieczne jest zaangażowanie obydwu stron. Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymywanie jego postanowień mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylecia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych w ramach ustawy o pomocy społecznej.

Kontrakt socjalny nie jest narzędziem uniwersalnym, to pracownik socjalny po dogłębnej diagnozie sytuacji osoby bądź rodziny jest w stanie określić prawdopodobieństwo i zasadność zastosowania tej metody pracy.

Pozostałe rodzaje pomocy i świadczeń

W ramach zrealizowanych zadań Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego specjalnego zasiłku opiekuńczego (od 2013 roku) i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia tabela.

Tabela 9. Świadczenia rodzinne przyznane przez OPS w Milanówku w latach 2012 – 2014.

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń			Kwota świadczeń w złotych		
	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	241	229	227	821 841	883 936	833 762
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	153	101	76	153 000	101 000	76 000
Świadczenia pielęgnacyjne	544	549	531	279 414	309 868	393 099
Zasiłek pielęgnacyjny (ogółem)	3 770	3 737	3 692	576 810	571 761	564 876
Opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego	97	106	120	34 625	40 147	57 199
Opłacenie składki ubezpieczenia społecznego	114	16 209 zł	169	26 275 zł	183	37 713 zł

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012, 2013, 2014 dla Gminy Miasta Milanówka.

Dodatek mieszkaniowy

W 2014 skorzystały z dodatku mieszkaniowego 164 gospodarstwa domowe. Wydano 270 decyzji przyznających dodatek mieszkaniowy, 7 wstrzymujących ze względu na niedopłacanie do pełnej wysokości czynszu, 4 wznawiających wypłatę po uregulowaniu zaległości i 14 odmawiających przyznania dodatku i 4 uchylające. Łącznie w roku 2014 wydatkowano na dodatki mieszkaniowe kwotę 442 288,31zł. Z dodatku energetycznego skorzystało 39 osób, wydano 70 decyzji na łączną kwotę 3 168,69zł¹². W roku 2015 wsparcie uzyskało 158 gospodarstw domowych, wydano 288 decyzji w tym: 9 wstrzymujących, 1 wznawiającą, 9 odmownych, 2 uchylające, ogółem wydatkowano 397 346, 78 zł. Z dodatku energetycznego skorzystało 48 gospodarstw domowych na łączną kwotę 3 107,31 zł.

Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2015 r., poz. 859, z późn. zm).

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu ww. ustawy oznacza egzekucję, w wyniku, której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych.

W roku 2014 Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku przyznał 95 osobom świadczenia z funduszu alimentacyjnego na kwotę łączną 551 060 zł.

Asystent rodziny

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła nową instytucję – asystenta rodziny, którego praca polega na aktywnym

¹² Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku za 2014 rok.

wspieraniu rodziny wychowującej dzieci, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania samodzielnie przez tę rodzinę. Asystent rodziny nie przejmuję działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje, jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły zamierzone efekty. Głównym celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Efektem prawidłowo prowadzonej pracy z rodziną powinno być pozostanie dziecka w rodzinie lub jego powrót do rodziców, jeżeli już zostało umieszczone poza rodziną. Asystent rodziny ma elastyczny, nienormowany czas pracy dzięki czemu dostosowuje się do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Asystenci rodzin we współpracy z pracownikami socjalnymi na bieżąco monitorują sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Współpracują w tym zakresie również z pedagogami szkolnymi, pracownikami ochrony zdrowia, strażą miejską, policją, kuratorami zawodowymi i społecznymi, Zespołem interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i innymi przedstawicielami instytucji i organizacji, które w swoich działaniach realizują pomoc dla rodzin.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Milanówku w 2014 r. zatrudnionych było 3 asystentów rodziny.

Placówki wsparcia dziennego

Rolą placówki wsparcia dziennego jest pomoc rodzinom, zwłaszcza tym które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, które potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych itd. Placówki te oferują również pomoc rodzicom w kwestii wychowawczej, poprawy relacji z dzieckiem, rozwiązywaniu problemów. W strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku działa Środowiskowy Klub Wsparcia dla Dzieci i ich Rodzin. Obecnie funkcjonują trzy placówki - przy ul. Szkolnej 12, przy ul. Na Skraju 2 oraz przy ul. Kościuszki 58, dysponujące 60 miejscami, z oferty których korzysta 54 podopiecznych. Placówki działają od poniedziałku do piątku w godz. 13.00 - 17.00 - Szkolna 12 oraz w godz. 14.00 - 18.00 - Na Skraju 2 i Kościuszki 58. W 2014 r. z zajęć w klubie skorzystało ogółem 45 dzieci w wieku od 6 do 15 lat, natomiast w roku 2015, 60 dzieci.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej i opiekuńczo - wychowawczej

Ustawa o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej zobowiązuje gminę właściwą dla miejsca zamieszkania dziecka do ponoszenia kosztów w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 191 ust.9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej współfinansowanie przez gminę pobytu dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka uzależnione jest od czasu przebywania dziecka w pieczy zastępczej (10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku, 30% w drugim i 50% w trzecim i w kolejnych latach).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku w roku 2014 ponosił koszty pobytu 1 dziecka przebywającego w placówce opiekuńczo-wychowawczej w wysokości 5 302,36 zł oraz koszty pobytu 10 dzieci w rodzinach zastępczych w łącznej kwocie 10 225,46 zł., natomiast w roku 2015 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 2 dzieci a koszt ich pobytu wyniósł 34 728,60 zł, natomiast w rodzinach zastępczych przebywało 8 dzieci za których pobyt gmina poniosła koszt 16 044, 60 zł.

Milanowska Karta Rodziny 3+

Wsparciem dla rodzin wielodzietnych jest Milanowska Karta Rodziny 3+, która jest narzędziem funkcjonującym w ramach programu osłonowego dla rodzin wielodzietnych wprowadzonego Uchwałą Rady Miasta Milanówka nr 337/XXIX/13 z dnia 3 września 2013. Zgodnie z przywołaną uchwałą z programu mogą skorzystać rodziny wielodzietne w tym również rodziny zastępcze, wychowujące minimum trojkę dzieci, które nie mają ukończonych 18 lat lub 24 jeśli kontynuują naukę. W roku 2014 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku wydał 701 Milanowskich Kart Rodziny 3+ dla 129 rodzin. W roku 2015 z Milanowskiej Karty Rodziny 3+ skorzystały 123 rodziny i wydano 637 kart dla członków tych rodzin.

Zgodnie z informacjami zawartymi w Sprawozdaniu z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku wynika że w 2014 roku ze wsparcia w postaci:

- bezpłatnego dostępu do zajęć i warsztatów organizowanych przez Milanowskie Centrum Kultury w roku 2014 skorzystało łącznie 180 dzieci w łącznej liczbie godzin zajęć 561, roczna kwota dofinansowania wyniosła 6935 zł.
- dostępu do oferty Przedszkola Nr 1 w Milanówku poprzez zastosowanie 50% zniżki od obowiązujących opłat za pobyt w roku 2014 skorzystało łącznie 45 dzieci – łączna liczba godzin zajęć w placówce: 11066 godzin, kwota dofinansowania 5533 zł.

- z możliwości korzystania z nieodpłatnej komunikacji miejskiej skorzystały łącznie 1062 osoby, całkowity koszt biletów wyniósł 3186 zł.
- dostępu do oferty kina w Centrum Kultury w Grodzisku Mazowieckim poprzez zastosowanie 50% zniżki od obowiązujących cen biletów skorzystało łącznie 758 osób, zakupiono 758 sztuk biletów, kwota dofinansowania wyniosła 6326,50 zł.
- dostępu do korzystania na preferencyjnych zasadach z pływalni „Wodnik 2000” w Grodzisku Mazowieckim poprzez zastosowanie 50% zniżki od obowiązujących cen biletów w roku 2014 skorzystało łącznie 780 osób, zakupiono 780 sztuk biletów (w tym karnetów), kwota dofinansowania wyniosła 3866,30 zł.

Realizacja programów UE z obszaru pomocy społecznej

„**Milanowska Inicjatywa Lokalnej Aktywności MILA**” – projekt zrealizowany w ramach programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, priorytet VII. Promocja integracji społecznej, poddziałanie 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Okres realizacji projektu: 01.04.2013-30.06.2015. Uczestnikami projektu było 81 mieszkańców Milanówka, którzy wzięli udział w zajęciach, warsztatach i kursach zawodowych. Uczestnicy projektu otrzymali wsparcie psychologiczne oraz wsparcie w zakresie rozwoju zawodowego. Wiele działań dotyczyło wzmocnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczej rodzin uczestników projektu poprzez pomoc asystenta rodziny i organizację warsztatów wychowawczych. Rodzice i dzieci uczestniczyli wspólnie w wyjazdowych warsztatach kreatywnego spędzania czasu.

„**Razem przeciw przemocy**” – projekt zrealizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII. Promocja integracji społecznej, działanie: 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji. Okres realizacji projektu: 01.04.2012-30.09.2012. Projekt skierowany był do grupy 20 osób będących pracownikami instytucji bądź członkami organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Milanówek. Celem projektu był rozwój współpracy i zwiększenie skuteczności pomocy instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Milanówek. Efektem końcowym projektu było opracowanie teczki procedur przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Miasta Milanówka oraz wydanie 6 500 szt. informatorów pt. „Przemoc w rodzinie. Instytucje i organizacje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Milanówka.”

3.2. Diagnoza najważniejszych problemów społecznych Milanówka identyfikowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku

3.2.1. Niepełnosprawność

Na terenie Milanówka największym problemem społecznym jest niepełnosprawność (ze względu na liczbę udzielanych z tego tytułu świadczeń przez OPS). W 2014 r. było to 238 rodzin. Wprawdzie w porównaniu z rokiem 2013 można zaobserwować niewielki spadek (w 2013 r. pomocy udzielono 241 rodzinom) to nadal niepełnosprawność jest głównym problemem społecznym w Milanówku.

Waga problemu wynika z płynących z niego ograniczeń w funkcjonowaniu na wielu płaszczyznach. Ze względu na stopień niepełnosprawności, wiek i stan zdrowia osoby niepełnosprawne mają ograniczone możliwości podejmowania działań zmierzających na rzecz poprawy swojej sytuacji materialnej. Niepełnosprawność wiąże się z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi.

W zależności od stopnia niepełnosprawności, rodzaju dysfunkcji, sytuacji rodzinnej i materialnej, osoby niepełnosprawne korzystają z szeregu świadczeń i usług. Do świadczeń realizowanych przez OPS należą: zasiłki stałe, celowe, okresowe. W ocenie pracowników OPS najtrudniejsze problemy w pracy w osobami niepełnosprawnymi występują w grupie osób uzależnionych od alkoholu. W stosunku do tej grupy osób prowadzone są działania mające na celu ograniczenie marnotrawienia środków.

Tabela 10. Struktura osób niepełnosprawnych pobierające zasiłek pielęgnacyjny w Ośrodku Pomocy Społecznej w Milanówku.

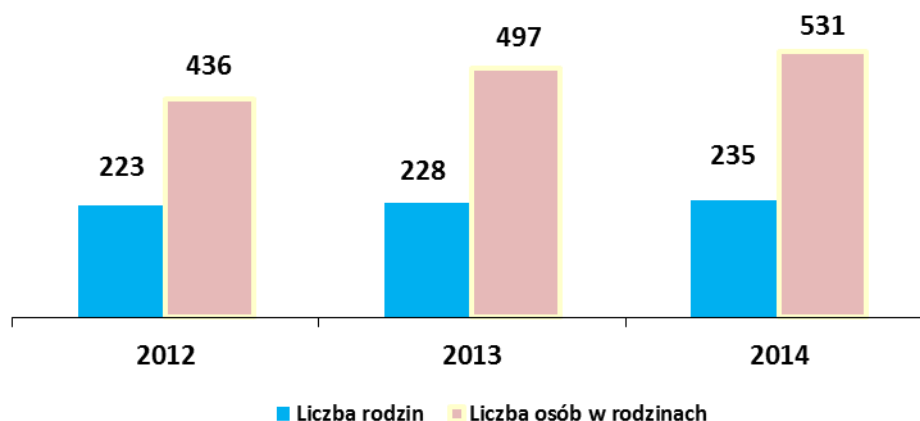
Osoby niepełnosprawne	Liczba osób
Dzieci do 16 r. życia z orzeczoną niepełnosprawnością	62
Osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności	124
Osoby pobierające zasiłek pielęgnacyjny z tytułu ukończenia 75 r. życia	10
Osoby z umiarkowanym stopniem, niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 r. życia	73

Źródło: Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku.

3.2.2. Ubóstwo

Drugim dominującym problemem społecznym na terenie Milanówka zaraz po niepełnosprawności jest problem ubóstwa. W 2014 roku udzielił wsparcia 235 rodzinom z powodu ubóstwa. Z roku na rok wzrasta liczba rodzin którym ośrodek udziela pomocy z tytułu ubóstwa. W 2012 r. z tego tytułu wspierano 223 rodziny a w 2013 r. 228 rodzin.

Wykres 5. Liczba rodzin z Milanówka, którym udzielono pomocy ze względu na problem ubóstwa w latach 2012-2014.

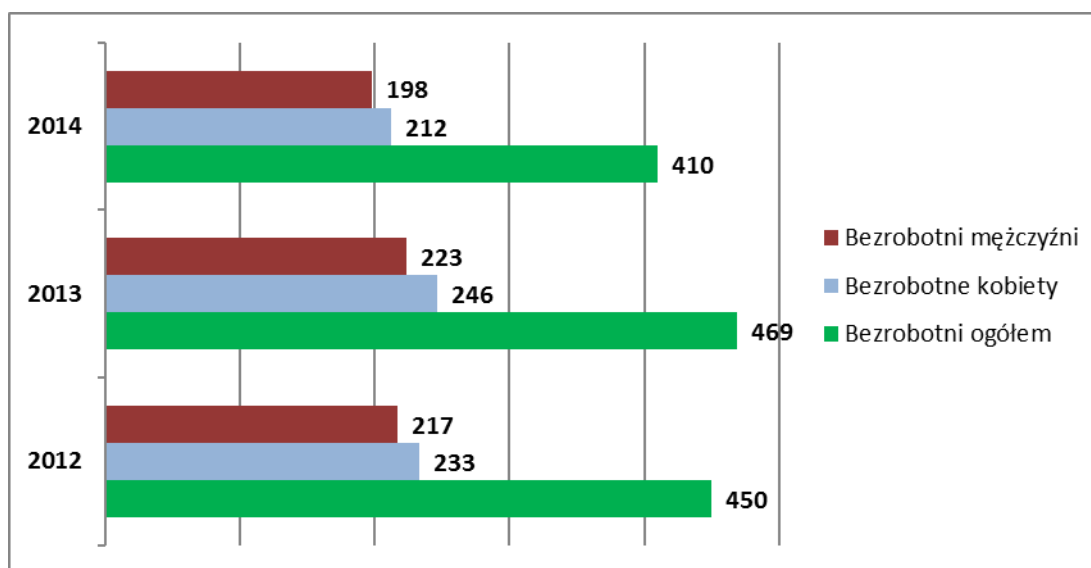
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku.

Ubóstwo określa się, jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych potrzebnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pojęcie „podstawowe potrzeby” obejmuje wyżywienie, ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, udział w życiu kulturalnym i społecznym. Ustalenie granicy ubóstwa opiera się głównie na oszacowaniu bieżących dochodów danej rodziny lub osoby. Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie posiadanego dochodu. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. kryterium dochodowe od 1 października 2015 r. wynosi dla osoby samotnie gospodarującej 634 zł i 514 zł dla osoby w rodzinie. Ubóstwo mogą powodować różne czynniki jak np. bezrobocie, niepełnosprawność, bierność życiowa, długotrwała choroba. Efektem ubóstwa jest dezorganizacja życia rodziny, szczególnie dzieci, niedożywienie, niemożność regulowania rachunków i opłat, brak środków na zakup niezbędnych leków i wiele innych.

3.2.3. Bezrobocie

Kolejnym problemem społecznym zdiagnozowanym na terenie Milanówka jest bezrobocie. W 2014 r. udzielono pomocy z tego tytułu 148 rodzinom. Możemy zauważyć tendencję spadkową pomiędzy rokiem 2012 a 2014 gdyż w 2012 roku OPS udzielił pomocy 151 rodzinom a w 2014 r., 148. Podobne wnioski można wysnuć analizując dane GUS.

Wykres 6. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z podziałem na płeć zamieszkałych na terenie Milanówka w latach 2012-2014.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Bank Danych Lokalnych.

Na dzień 31 grudnia 2015 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grodzisku Mazowieckim zarejestrowanych było 360 osób bezrobotnych z terenu Milanówka, w tym 176 kobiet. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych aż 283 to bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Bezrobocie jest problemem społecznym, który oprócz wymiaru ekonomicznego ma duże znaczenie społeczne i psychologiczne. Zgodnie z definicją ustawową, osobą bezrobotną jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Straty i skutki społeczne, które powoduje bezrobocie są trudne do oszacowania. Pierwsze odczuwalne skutki długotrwałego braku pracy są natury ekonomicznej – utrata źródła utrzymania, zmiana poziomu życia, ubożenie a w dalszej kolejności problemy społeczne. Efektem tego zjawiska jest pojawiająca się na szeroką skalę degradacja grup społecznych i to nie tylko osób bezpośrednio dotkniętych bezrobociem, ale także członków ich rodzin. Długotrwałe bezrobocie powoduje pogorszenie się stosunków wewnątrz rodziny,

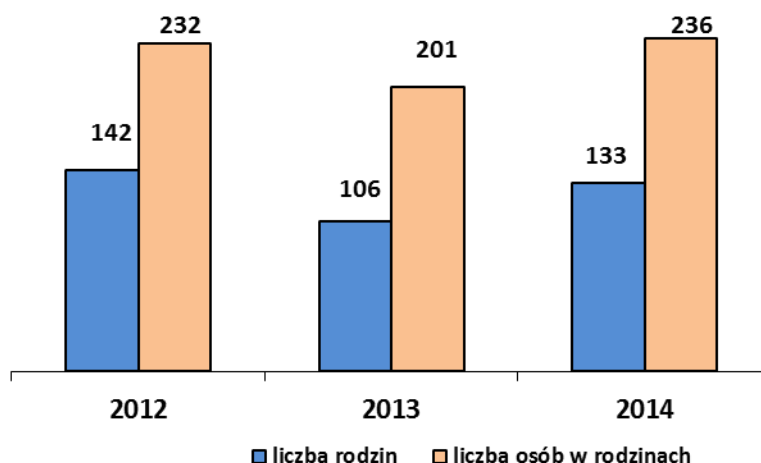
a w dalszej kolejności może doprowadzić do jej rozpadu. Pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego. Długotrwałe bezrobocie najczęściej skutkuje utrwalonymi negatywnymi wzorcami zachowań tj. nadużywanie alkoholu, przemoc, przestępczość.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcone są przez tzw. bezrobocie utajone i pracę „na czarno”.

3.2.4. Długotrwała lub ciężka choroba

Równie istotnym problemem społecznym w Milanówku jest długotrwała lub ciężka choroba. Liczbę rodzin które potrzebowały z tego tytułu wsparcia przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Udzielona pomoc z tytuł długotrwałej lub ciężkiej choroby przez OPS w Milanówku w latach 2012-2014.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2012, 2013, 2014 dla Gminy Miasta Milanówka.

Podobnie jak w przypadku niepełnosprawności długotrwała choroba dezorganizuje życie chorej osoby. Natężenie zjawiska choroby nasila się wraz z wiekiem. Choroba może całkowicie sparaliżować aktywność osoby, w wyniku, czego wycofuje się na margines życia społecznego. Często prowadzi do ograniczeń w prawidłowym samodzielnym funkcjonowaniu i do zubożenia, tym samym wymaga wsparcia innych osób i instytucji. Problem zubożenia osób niepełnosprawnych lub długotrwanie chorujących związany jest z jednej strony

z ponoszonymi wydatkami na leczenie, rehabilitację a z drugiej strony ograniczeniem dochodów, utratą pracy.

Zgodnie z informacją zawartą w Sprawozdaniu z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku za 2014 rok *większość świadczeń była udzielana jednorazowo na zakup leków lub pokrycie kosztów związanych z zapewnieniem opieki w miejscu zamieszkania. Kilka osób prosiło o pomoc w pokryciu kosztów dojazdu do specjalistycznej placówki medycznej. Pomoc z powodu długotrwałej choroby jest udzielana w większości osobom starszym, które mają niskie świadczenia emerytalne lub rentowe. Ponadto osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji zdrowotnej, rodzinnej, wymagającym pomocy w codziennych czynnościach życiowych była udzielana pomoc w formie usług opiekuńczych. Pomoc taka była świadczona przez opiekunki zatrudnione w Agencji Służby Społecznej Kościelak spółka jawna w roku 2014 dla 78 rodzin, a w roku 2015 dla 63 oraz dla 2 osób z zaburzeniami psychicznymi w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w 2014 i dla 4 osób w roku 2015. Pogarszający się stan zdrowia oraz brak możliwości zapewnienia opieki w miejscu zamieszkania są przyczyną umieszczenia osób w domach pomocy społecznej. Łącznie w roku 2014 w domach pomocy społecznej przebywało 21 osób¹³. Natomiast w roku 2015 przebywało 18 osób.*

Problem niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby związany jest bardzo często z seniorami. Liczba osób starszych z roku na rok zwiększają się. Według definicji WHO starość zaczyna się od 60 roku życia. Etap pomiędzy 60 a 75 rokiem życia określa się, jako wiek podeszły (tzw. wczesna starość), od 75 do 90 roku życia, jako wiek starczy (tzw. późna starość), a powyżej 90 roku życia – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku w 2014 r. udzielili wsparcia 97 rodzinom z tytułu bezradności (w tym 371 osobom). W 2013 r. pomoc uzyskało 94 rodziny (w tym 339 osób), w 2012 r. 91 rodzin (w tym 232 osoby). Analizując powyższe dane można zaobserwować niewielki, systematyczny wzrost rodzin którym udzielono pomocy z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzina wypełniająca swe podstawowe funkcje, otaczająca miłością dzieci, zaspakajająca ich potrzeby daje dzieciom poczucie bezpieczeństwa, możliwość prawidłowego rozwoju

¹³ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku za 2014 rok.

i pozytywnie wpływa na pełnienie ról społecznych w przyszłości. Niestety, nie wszystkie rodziny są w stanie prawidłowo wypełniać funkcje opiekuńczo-wychowawczą. Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, ubóstwo, przemoc w rodzinie, uzależnienie to niektóre z przyczyn mogących doprowadzić do całkowitego zerwania więzi rodzinnych i umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Problemy występujące w rodzinach często są złożone i dlatego wymagają interdyscyplinarnego podejścia.

3.3. Wyniki badań

W trakcie prac nad strategią firma Lokalne Badania Społeczne przeprowadziła badania wśród mieszkańców Milanówka, które uzupełniły materiał opracowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku oraz pomogły w sformułowaniu przyszłych działań opisywanych w niniejszym dokumencie.

Na postawione w badaniu pytanie o występowanie problemów społecznych i korzystanie ze wsparcia, respondenci mogli wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze – ich zdaniem – negatywne zjawiska społeczne w gminie. Najczęściej wymieniano w tym kontekście chorobę alkoholową. Analiza wykazała, że im niższe dochody badanych, tym częściej wskazują oni alkoholizm jako istotny problem społeczny. Relatywnie wysoki wynik odnotowano również w grupie ankietowanych, korzystających z pomocy i wsparcia, oferowanego przez różne lokalne instytucje lub organizacje.

Kolejnym ważnym problemem ujawnionym podczas analizy wyników badań jest kwestia niekorzystnych zmian demograficznych z rosnącym udziałem seniorów w populacji gminy. Podczas badania respondenci podkreślali również że oferta usług społecznych skierowanych do tej grupy odbiorców jest zbyt uboga. Co niezmiernie istotne, tego rodzaju usługi powinny być, zdaniem badanych bezpłatne lub przystępne cenowo, ponieważ znacząca grupa seniorów to osoby zagrożone ubóstwem.

Na trzecim miejscu w opisywanym rankingu niepożądanych zjawisk społecznych w gminie znalazła się pospolita przestępczość. Niską pozycję w hierarchii lokalnych problemów społecznych zajmuje bezrobocie i trudna sytuacja na rynku pracy. Wagę tego zjawiska najczęściej dostrzegają respondenci w wieku 50-59 lat, z wykształceniem średnim.

Respondenci byli pytani o ocenę- czy wspieranie pomocy społecznej jest sukcesem lub porażką władz gminy? Rozkład odpowiedzi był następujący: porażka 9%+ odpowiedzi, ani porażka ani sukces 54% odpowiedzi, sukces 11% ocen i nie wiem odpowiedziało 27%-respondentów.

O podobną ocenę respondenci byli proszeni przy pytaniu o ocenę współpracy z organizacjami pozarządowymi jako sukces lub porażka władz gminy. Ocena była następująca: za porażkę wskazało 6%+ respondentów, ani porażka ani sukces 51%, jako sukces ocenia 13% respondentów i nie wiem podało 30%.

Jak widać większość odpowiadających postrzega współpracę z lokalnymi NGO oraz kwestię wsparcia społecznego jako ani dobre, ani złe. Zapewne związane jest to z małym zainteresowaniem lub nieskuteczną polityką informacyjną instytucji w Milanówku.

Respondenci z Milanówka postrzegają swoje miasto jako rozwijające się, jednak zauważają również pewne zagrożenia, związane z możliwością utraty pewnych atutów, czy tradycyjnie rozumianego charakteru ich miejscowości (np. kameralność, wyjątkowy rodzaj zabudowy i organizacji przestrzeni, dobre relacje międzyludzkie i wysoka aktywność społeczna). Zdecydowana większość uczestników badania deklaruje, że czują się związani ze swoim miastem i z nim wiążą własną przyszłość i przyszłość swojej rodziny.

Milanówek postrzegany jest jako małe, spokojne miasto, cieszące się dobrą opinią, przyjazne miejsce do życia. Respondenci różnią się w ocenie tej specyfiki miasta – większość z nich jest zadowolona z kameralnego charakteru miejscowości, zaznaczając, że *„mimo wszystko Milanówek jest dynamiczny...”* i *„dużo się tutaj dzieje...”*. Część badanych uważa jednak, że miasto jest zbyt spokojne, a miejscowa oferta skierowana do mieszkańców – uboga. Postrzeganą zaletą jest również lokalizacja, czyli niewielka odległość od Warszawy. Wielu respondentów odpowiadało że nie tylko pracują w Warszawie ale również korzystają tam z oferty handlowej, kulturalnej, czy rozrywkowej.

Przeprowadzone badania ujawniły pewien niepokój mieszkańców Milanówka dotyczący „nowych” mieszkańców ich miasta. Część z respondentów uważa że nowi mieszkańcy Milanówka nie angażują się w sprawy miasta, nie integrują się co może spowodować, że zmieni się dotychczasowy klimat miasta (na gorszy).

Tylko nieliczna grupa respondentów widzi w nowych mieszkańcach szanse i potencjał rozwojowy. Badani mieszkańcy wyrażają dumę z tego że Milanówek ma opinię „elitarnego” chociaż zadaniem większości badanych, obecnie nieco zatracił swój tradycyjny charakter (*„ta elitarność w dużej mierze jest legendą (...) Milanówek był elitarny przed wojną (...) potem to się zmieniło...”*). Pomimo krytycznej oceny nowych mieszkańców Milanówka respondenci w większości oceniali swoje relacje z sąsiadami jako zadowalające. Na zadane pytanie o ocenę poziomu aktywności społecznej mieszkańców Milanówka respondenci oceniali jako wysoki, czego przykładem miała być np. wysoka frekwencja wyborcza, duża liczba

organizacji pozarządowych, a także szereg inicjatyw nieformalnych. Respondenci wskazują na długą tradycję i etos tego rodzaju działalności wśród mieszkańców.

Mieszkańcy Milanówka wyrazili opinię dotyczącą bezpieczeństwa, iż liczba patroli Policji powinna być większa.

W opinii uczestników badania na dzień dzisiejszy największy potencjał rozwojowy ma branża handlowa oraz usługi naprawcze (np. warsztaty samochodowe).

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT, jako najbardziej rozpowszechniony sposób analizy strategicznej, obejmuje najważniejsze zjawiska społeczne w gminie i w jej otoczeniu. Nazwa metody jest akronimem angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse potencjalne), threats (zagrożenia prawdopodobne). Rozpoznanie i ocena zagrożeń oraz szans wynikających z otoczenia, jak również z potencjału wewnętrznego, stanowi zbiór informacji, na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została opracowana przez Autorów Strategii na podstawie zebranych danych dla głównych problemów społecznych występujących w Milanówku czyli niepełnosprawności, ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość kontynuowania aktywności zawodowej przez osoby niepełnosprawne • profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym • działalność organizacji pozarządowych • dobra współpraca z PCPR 	<ul style="list-style-type: none"> • starzenie się społeczeństwa • zwiększająca się liczba osób, które z tytułu niepełnosprawności korzystają w różnych formach • brak wystarczającej oferty pomocy społecznej oraz rehabilitacyjnej • bariery architektoniczne • utrudniony dostęp do placówek ochrony zdrowia

	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom życia osób starszych • niedostateczna liczba wolontariuszy • brak miejsc terapii zajęciowej dla osób starszych i niepełnosprawnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi • likwidowanie barier architektonicznych • pozyskiwanie środków unijnych na pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • kampanie społeczne przełamujące stereotypy na temat osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych • brak edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych i schorowanych • ubożenie społeczeństwa • pogorszenie się stanu zdrowia społeczeństwa • wzrost liczby osób starszych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby schorowane, starsze w codziennym życiu. • marginalizacja spowodowana długotrwałą chorobą lub niepełnosprawnością • zbyt mała liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych

Źródło: opracowanie własne

BEZROBOCIE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości • podnoszenie kwalifikacji przez osoby długotrwale bezrobotne • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach 	<ul style="list-style-type: none"> • mała ilość miejsc zatrudnienia • narastanie zjawiska wyuczonej bezradności • wysokie bezrobocie długotrwale • krótkie okresy zatrudnienia • brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • regulacje prawne bardziej przyjazne przedsiębiorcom • podnoszenie kwalifikacji przez osoby 	<ul style="list-style-type: none"> • ubożenie społeczeństwa • wysokie koszty pracy ponoszone przez pracodawców

bezrobotne <ul style="list-style-type: none"> • współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi • pozyskiwanie środków unijnych na aktywizację długotrwale bezrobotnych i ich przekwalifikowania • bliskość chłonnego rynku pracy (Warszawa) 	<ul style="list-style-type: none"> • brak stabilności zatrudnienia • likwidacja miejsc pracy • zjawisko nielegalnego zatrudnienia • zjawisko „dziedziczenia bezrobocia”
--	---

Źródło: opracowanie własne

UBÓSTWO

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • poradnictwo prawne, psychologiczne i socjalne • program Milanowska Karta Rodziny 3+ • dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej • różnorodność form pomocowych • doświadczenie pracowników socjalnych i ich przygotowanie zawodowe 	<ul style="list-style-type: none"> • duża liczba rodzin wielodzietnych • bezrobocie • długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej • bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu swoich problemów • brak narzędzi eliminujących postawy roszczeniowe podopiecznych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi • pozyskiwanie środków unijnych na pomoc osobom najuboższym • stworzenie sieci współpracy podmiotów lokalnych, działających na rzecz rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby miejsc pracy • pogorszenie się stanu zdrowia społeczeństwa • postępująca degradacja społeczna bezrobotnych • roszczeniowa postawa części społeczeństwa

Źródło: opracowanie własne

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak dogłębnych analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży

<ul style="list-style-type: none"> ▪ współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży ▪ efektywna praca socjalna ▪ praca asystenta rodziny z rodzinami ▪ współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży ▪ bogata oferta dla dzieci i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego ▪ funkcjonowanie Środowiskowego Klubu Wsparcia dla dzieci i ich rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczające propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu ▪ niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego ▪ działalność organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży ▪ wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców gminy ▪ skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rosnąca liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi ▪ rozpad więzi rodzinnych i społecznych ▪ wzrost zachowań agresywnych wśród mieszkańców gminy ▪ występowanie zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny: uzależnień, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa

Źródło: opracowanie własne

3.5. Zasoby instytucjonalne

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odbędzie się w oparciu o współpracę i zaangażowanie wielu instytucji i organizacji zajmujących się problemami społecznymi. Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych są:

- instytucje publiczne, samorządowe,
- organizacje pozarządowe,
- pozostałe niepubliczne podmioty.

Do zasobów instytucjonalnych działających na terenie można zaliczyć:

- Burmistrz Miasta Milanówka
- Rada Miasta Milanówka
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku
- Komisariat Policji w Milanówku
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Placówki oświatowe: żłóbki, przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne
- Placówki ochrony zdrowia
- Straż Miejska
- Kuratorzy Sądowi
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar przemocy w rodzinie
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin
- Środowiskowy Klub Wsparcia dla Dzieci i ich Rodzin „Milanowski Promyk”
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Mazowieckim
- Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Mazowieckim

Organizacje pozarządowe działające na terenie:

- Dom Opiekuńczy Katolickiego Stowarzyszenia Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej
- Instytut Rozwoju Przedsiębiorczości i Inicjatyw Społecznych
- Liga Ochrony Przyrody, oddział w Milanówku
- Milanowskie Towarzystwo Edukacyjne
- Milanowskie Towarzystwo Letnicze
- Milanowski Uniwersytet Trzeciego Wieku
- Ochotnicza Straż Pożarna
- Samodzielne Koło Terenowe Nr 10 Społecznego Towarzystwa Oświatowego
- Stowarzyszenie Konserwatorów Czasu
- Stowarzyszenie "Kuźnia Milanowska"
- Stowarzyszenie "Nasze Miasto"
- Stowarzyszenie Pamięci Rodzinnej
- Stowarzyszenie Razem dla Milanówka

- Stowarzyszenie na Rzecz Miast Ogrodów
- Stowarzyszenie Ogrodów Działkowych MALWA
- Stowarzyszenie T-Art
- Stowarzyszenie Współpracy Lokalnych Mediów Informacyjnych
- Stowarzyszenie Muzeum Jedwabnictwa Milanowskiego
- Światowy Związek Żołnierzy AK, Środowisko MIELIZNA Obwód BAŻANT
- Towarzystwo Opieki nad Zabytkami w Milanówku
- Towarzystwo Przyjaciół Integracyjnych Społecznych Szkół Podstawowych
- Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami
- Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca J. Kusocińskiego
- Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
- Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych (oddział w Milanówku)
- Związek Zawodowy Nauczycieli Emerytów i Rencistów MILAN w Milanówku
- Fundacja "Człowiek-Człowiekowi" (Homo-Homini)
- Fundacja Doroty Stalińskiej "Nadzieja"
- Fundacja Dzieciątka Jezus
- Fundacja Lokalna Akcja Specjalna
- Fundacja Milanówek - Przyjazne Miasto
- Fundacja QRADOŚCI
- Fundacja Rozwoju Obywatelskiego
- Fundacja Musszelka
- Milanowska Fundacja na Rzecz Edukacji i Sportu
- Fundacja Wspierania Inicjatyw Młodzieżowych 4YOUth
- Klub Sportowy MILAN

Organizacje zarejestrowane poza Milanówkiem, ale działające m.in. na terenie Milanówka:

- Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego "Zawisza" Federacja Skautingu Europejskiego
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Zielone Sąsiedztwo

Nieformalne grupy działające na terenie Milanówka (najaktywniejsze):

- Milanowski Klub Mam
- Przedsiębiorcze Kobiety Milanówka.

CZEŚĆ PROGRAMOWA

4. Cele strategiczne i kierunki działań

4.1. Misja Gminy w zakresie polityki społecznej

Misją Gminy Milanówek jest zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Milanówka.

4.2. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza zmian społecznych na obszarze gminy opiera się na diagnozie sytuacji Gminy Milanówek w perspektywie wybranych obszarów problemowych oraz możliwościach rozwiązywania problemów społecznych na bazie istniejącej infrastruktury i potencjału społecznego. Prognozowane zmiany powinny przyczynić się do realizacji celów strategii, umożliwić integrację społeczną, zapobiegać wykluczeniu społecznemu oraz spowodować poprawę jakości życia mieszkańców Gminy poprzez zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Milanówka.

Osiągnięcie prognozowanych rezultatów może dokonać się jedynie dzięki współpracy i zaangażowaniu przedstawicieli społeczności lokalnej Milanówka, instytucji, podmiotów społecznych, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych działających na rzecz mieszkańców Milanówka w zakresie pomocy społecznej.

W ramach tej współpracy realizowane będą liczne programy pomocowe skierowane do konkretnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

Wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej znaczną część stanowią rodziny dysfunkcyjne. Dysfunkcyjność rodzin powoduje dezorganizację życia rodziny zwłaszcza dzieci, niedożywienie, zaniedbania w warunkach mieszkalnych oraz zaniedbania szkolno-wychowawcze. Na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych w środowisku społecznym prowadzone będą działania mające na celu m.in. wspieranie rodzin w funkcjach wychowawczych, zwalczanie przemocy w rodzinie, zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci

i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych. Planuje się stałe wsparcie osób i rodzin będących w kryzysie poprzez wykorzystanie bazy i zasobów ludzkich w propagowaniu wartości kulturowych, sportu i rekreacji. Dzięki realizacji działań na rzecz tych rodzin prognozuje się zmniejszenie ilości rodzin dysfunkcyjnych, ograniczenie ilości dzieci pozostających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz rodzinach zastępczych.

Analizując sytuację demograficzną Milanówka, a w szczególności zjawisko starzenia się społeczeństwa należy przyjąć, że działania w tym obszarze powinny koncentrować się na modernizacji infrastruktury już istniejącej, powstawania nowych usług społecznych dla tej grupy wiekowej oraz dostosowania oferty kulturalnej w celu ograniczenia procesu marginalizacji osób starszych. Poprzez pomoc seniorom prognozuje się poprawę jakości usług zdrowotnych, zwiększenie działań na rzecz działań profilaktycznych nakierowanych na promocję zdrowego stylu życia, umożliwienie osobom starszym w pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Najczęstszym powodem udzielenia pomocy przez OPS w Milanówku jest niepełnosprawność. Dzięki realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych prognozuje się poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych i długotrwale chorujących, likwidację barier architektonicznych, wzrost motywacji osób niepełnosprawnych do uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

Wśród problemów społeczno - gospodarczych występujących na terenie Milanówka prognozuje się pogłębiający proces ubożenia mieszkańców gminy, który bezpośrednio jest związany z problemem bezrobocia oraz niepełnosprawnością. Ubóstwo jest jednym z najtrudniejszych problemów w gminie, ponieważ generuje kolejne problemy społeczne, m.in. bezradność i niewydolność ekonomiczną i społeczną, bezdomność, uzależnienie. Prognozuje się, iż pomoc osobom ubogim poprzez budowę systemu wsparcia będzie miała pozytywny wpływ na zmniejszenie problemu wykluczenia społecznego oraz będzie przyczyniać się do niwelowania psycho-społecznych skutków ubóstwa.

Prognoza zmian w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowym zakłada zwiększenie obszarów współdziałania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych. Postępujący rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz rosnąca świadomość społeczna mieszkańców Milanówka przyczyni się do skutecznej realizacji działań zamierzonych w strategii.

Realizacja wszystkich założeń strategicznych będzie podstawą do spełnienia misji gminy Milanówek jaką jest zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Milanówka.

4.3. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

CEL STRATEGICZNY 1
KOMPLEKSOWE WSPARCIE RODZIN DYSFUNKCYJNYCH
CELE OPERACYJNE
Wsparcie instytucjonalne rodzin dysfunkcyjnych
Wsparcie rodzin w funkcjach wychowawczych
Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie
Polepszenie warunków życia dzieci i młodzieży szczególnie w obszarach związanych z ich rozwojem, potrzebami i przysługującymi im prawami
Przeciwdziałanie rozpadowi rodziny w sytuacjach kryzysu i przemocy
Zminimalizowanie zjawisk dysfunkcji

Kierunki działań

Wskaźniki realizacji działań

Wdrożenie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- liczba spraw podejmowanych przez Zespół Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba podjętych interwencji kryzysowych
Poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin	-liczba zrealizowanych programów profilaktycznych
Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami	- liczba wspólnych inicjatyw instytucji działających na rzecz rodziny
Edukacja rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania agresji	- liczba wdrożonych programów edukacyjnych dla rodziców
Upowszechnianie dobrych wzorców rodziny	-liczba programów wspierających integrację rodziny
Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz	- liczba dzieci korzystających z zajęć

zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży	w placówkach wsparcia dziennego -liczba uczestników alternatywnych form spędzania czasu wolnego
Opracowanie i realizacja programów specjalnych na rzecz dzieci i rodziców	- liczba osób i rodzin objętych aktywnymi formami wsparcia
Poszerzenie oferty poradnictwa rodzinnego i psychologicznego	-liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego - liczba rodzin objętych wsparciem psychologa - liczba psychologów i pedagogów zatrudniona w instytucjach działających na rzecz rodziny
Wdrażanie programów terapeutycznych służących rozwojowi rodziny	-liczba programów wspierających integrację rodziny -liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego -liczba rodzin objętych działaniami asystenta rodziny - liczba rodzin objętych wsparciem psychologa
Organizowanie kształcenia dla dzieci szczególnie zdolnych z rodzin ubogich	-liczba uczniów objętych programem stypendialnym
Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem, a w szczególności zapewnienie odzieży i artykułów szkolnych	- liczba rodzin objęta pomocą finansową - liczba dzieci korzystających z obiadów w szkole - liczba rodzin objętych pomocą rzeczową
Praca socjalna i wsparcie finansowe rodzin wielodzietnych	- liczba osób objętych kontraktem socjalnym - liczba rodzin objęta pomocą finansową
Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego	- liczba dzieci korzystających z organizowanego wypoczynku
Szybsza i skuteczniejsza interwencja w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych	- liczba rodzin objętych działaniami asystenta rodziny - liczba podjętych interwencji kryzysowych - liczba rodzin objętych wsparciem psychologa
Rozpowszechnianie ulotek, plakatów i broszur dotyczących zjawiska przemocy domowej	- ilość wydrukowanych ulotek - liczba opracowanych broszur

Odpowiedzialni za realizację działań:

Burmistrz Miasta Milanówka, Rada Miasta, Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki oświatowe i kulturalne.

Źródło finansowania:

Środki własne, środki zewnętrznie pozyskane przez podmioty realizujące działanie

Partnerzy:

Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, placówki ochrony zdrowia, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar przemocy w rodzinie, Środowiskowy Klub Wsparcia dla Dzieci i ich Rodzin.

Okres realizacji:

2016-2021

CEL STRATEGICZNY 2
SYSTEM WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I DŁUGOTRWALE LUB CIĘŻKO CHORUJĄCYCH
CELE OPERACYJNE
Wsparcie i aktywizacja osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorujących
Ograniczenie procesu marginalizacji problemów ludzi starych
Zminimalizowanie negatywnych zjawisk dotyczących środowiska i rodzin osób niepełnosprawnych i długotrwale chorujących
Zwiększenie dostępu do leczenia, opieki i rehabilitacji medycznej
Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym

Kierunki działań

Wskaźniki realizacji działań

Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby niepełnosprawne	-liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych - liczba instytucji działająca na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych
Przyznanie świadczeń finansowych	- liczba osób objętych pomocą finansową
Przyznawanie świadczeń niepieniężnych	- liczba osób objętych pomocą rzeczową
Promowanie wolontariatu na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych lub długotrwale chorujących	- liczba wolontariuszy - liczba osób objętych pomocą wolontariuszy
Promowanie osób starszych i niepełnosprawnych, jako pełnowartościowych członków społeczeństwa	-liczba zorganizowanych spotkań w szkołach z osobami starszymi -liczba inicjatyw mających na celu integrację międzypokoleniową
Utworzenie Dziennego Domu Pomocy	- liczba osób potrzebująca wsparcia w formie Dziennego Domu Pomocy
Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	-liczba osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy -liczba ofert pracy udostępnionych osobom niepełnosprawnym
Likwidacja barier architektonicznych	- liczba podjętych modernizacji obiektów służących likwidacji barier architektonicznych -liczba jednostek administracji publicznej, które wdrożyły program działań przyjaznych osobom niepełnosprawnym
Włączenie seniorów do życia społecznego gminy	-liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych
Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców gminy	-liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych
Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i niepełnosprawnych	-liczba osób korzystających z usług opiekuńczych z pomocy społecznej - liczba porad psychologicznych
Szkolenie opiekunów osób starszych, chorych,	- liczba oferowanych szkoleń dla opiekunów

niepełnosprawnych	- liczba osób biorących udział w szkoleniach
Pomoc w organizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych	-liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - liczba gabinetów rehabilitacyjnych -liczba wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego
Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, prawnego, terapeutycznego	- liczba porad psychologicznych - liczba terapeutów i rehabilitantów - liczba psychologów
Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne	-liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych -liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych
Wdrażanie programów profilaktycznych	-liczba wdrożonych programów profilaktycznych - liczba porad psychologicznych
Promocja modelu zdrowego stylu życia	-liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz promocji zdrowego stylu życia

Odpowiedzialni za realizację działań:

Burmistrz Miasta Milanówka, Rada Miasta Milanówka, Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku, placówki oświatowe i kulturalne.

Źródło finansowania:

Środki własne, środki zewnętrznie pozyskane przez podmioty realizujące działanie

Partnerzy:

Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe

Okres realizacji:

2016-2021

CEL STRATEGICZNY 3
AKTYWIZACJA I INTEGRACJA GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM
CELE OPERACYJNE
Stala aktywizacja osób bezrobotnych w szczególności osób długotrwale bezrobotnych i po 50 roku życia
Ograniczenie zjawisk uzależnień oraz promocja zdrowego stylu życia
Wsparcie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem
Przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną
Podnoszenie aktywności społeczno-zawodowej osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w celu zahamowania zjawiska marginalizacji

Kierunki działań

Wskaźniki realizacji działań

Szkolenia i warsztaty aktywizacyjne dla osób bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none"> -liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia -liczba bezrobotnych poniżej 25 roku życia -liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych -liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet
Zawieranie i realizacja kontraktów socjalnych	<ul style="list-style-type: none"> -liczba kontraktów socjalnych - liczba osób objętych kontraktem socjalnym
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none"> -liczba bezrobotnych bez wykształcenia -liczba bezrobotnych poniżej 25 roku życia -liczba oferowanych programów podnoszenia kwalifikacji dla osób bezrobotnych -liczba przeszkolonych osób bezrobotnych które podjęły pracę
Minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba bezrobotnych długotrwale pozostających bez pracy - liczba osób objętych wsparciem w ramach

	<p>programu pokonywania długotrwałego bezrobocia</p> <p>-liczba ofert pracy udostępnionych osobom bezrobotnym</p>
Przyznawanie świadczeń finansowych	<p>- liczba osób i rodzin, którym udzielono pomocy finansowej</p> <p>- liczba osób korzystających z wsparcia OPS z tytułu bezrobocia</p>
Przyznawanie świadczeń niepieniężnych	<p>- liczba osób i rodzin, którym udzielono pomocy rzeczowej</p> <p>- liczba osób objęta pomocą w formie dożywiania</p>
Rozszerzenie programu dożywiania dzieci i młodzieży	- liczba dzieci i młodzieży objęta pomocą w formie dożywiania
Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi i zagrożonymi ubóstwem	<p>- liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami korzystającymi z pomocy społecznej z powodu ubóstwa</p> <p>- liczba rodzin objętych działaniami asystenta rodziny</p>
Opracowanie i wdrożenie programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych	<p>- liczba dzieci i młodzieży korzystająca z oferty zajęć</p> <p>- liczba szkół realizująca programy wsparcia</p>
Tworzenie i realizacja programów aktywizacji młodzieży zagrożonej dziedziczeniem bezrobocia oraz prowadzenie doradztwa zawodowego	<p>- liczba bezrobotnych poniżej 25 roku życia</p> <p>- liczba wdrożonych programów dla młodzieży</p> <p>- liczba udzielonych porad z zakresu doradztwa zawodowego</p>
Organizowanie imprez promujących zdrowy styl życia	<p>- liczba akcji promujących zdrowy styl życia</p> <p>-liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej</p>
Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i narkomanii	<p>- liczba osób uzależnionych</p> <p>- liczba przeprowadzonych spotkań w szkołach z rodzicami</p> <p>- ilość rozdanych ulotek i broszur</p>
Zaostrzenie kontroli w punktach sprzedaży alkoholu	<p>- liczba przeprowadzonych kontroli w punktach sprzedaży alkoholu</p> <p>- liczba odebranych koncesji na skutek złamania zakazu sprzedaży i podawania alkoholu osobom</p>

	nieletnim
Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych	- liczba udzielonych porad psychologicznych - liczba zorganizowanych warsztatów w szkołach

Odpowiedzialni za realizację działań:

Burmistrz Miasta Milanówka, Rada Miasta, Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki oświatowe i kulturalne.

Źródło finansowania:

Środki własne, środki zewnętrznie pozyskane przez podmioty realizujące działanie

Partnerzy:

Organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Policja, placówki ochrony zdrowia, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar przemocy w rodzinie, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin, Środowiskowy Klub Wsparcia dla Dzieci i ich Rodzin.

Okres realizacji:

2016-2021

CEL STRATEGICZNY 4
INTEGRACJA SPOŁECZNA
CELE OPERACYJNE
Zwiększenie działań promocyjnych na rzecz społeczeństwa obywatelskiego
Stale wsparcie poprzez rozwój pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinie
Aktywizacja życia społecznego poprzez zwiększenie inicjatyw lokalnych
Wzmacnianie lokalnego sektora pomocy społecznej
Skuteczna współpraca pomiędzy organizacjami pozarządowymi

Kierunki działań

Wskaźniki realizacji działań

Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności	-liczba projektów realizowanych w ramach inicjatyw lokalnych - liczba instytucji działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności
Poszerzenie oferty życia społeczno-kulturalnego w gminie, w tym organizacja imprez integracyjnych	- liczba mieszkańców gminy uczestniczących w organizowanych wydarzeniach - liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych
Zwiększanie liczby pracowników socjalnych	- liczba pracowników socjalnych
Wspieranie istniejących oraz nowopowstających organizacji społecznych pozarządowych	- liczba zawartych porozumień z organizacjami pozarządowymi - liczba nowych organizacji pozarządowych
Tworzenie oraz realizacja projektów i programów promujących i wzmacniających wolontariat oraz szkolenie wolontariuszy	- liczba pozyskanych wolontariuszy - liczba zorganizowanych wydarzeń promujących ideę wolontariatu - liczba przeszkolonych wolontariuszy - liczba zorganizowanych szkoleń - liczba osób objętych pomocą wolontariuszy
Doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej	-liczba pracowników instytucji pomocy społecznej realizujących gminne zadania z zakresu pomocy społecznej, podnoszących kwalifikacje w różnych formach kształcenia
Uczestnictwo pracowników OPS w konferencjach, szkoleniach, warsztatach	-liczba pracowników OPS uczestnicząca w konferencjach - liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów na zlecenie OPS -liczba otrzymanych certyfikatów przez pracowników OPS
Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów oraz wspieranie inicjatyw społecznych	- wysokość środków przeznaczonych na Budżet Obywatelski - liczba nowych grup samopomocowych i ich liderów

Odpowiedzialni za realizację działań:

Burmistrz Milanówka, Rada Miasta Milanówka, Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku

Źródło finansowania:

Środki własne, środki zewnętrznie pozyskane przez podmioty realizujące działania

Partnerzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, lokalne media, organizacje pozarządowe

Okres realizacji:

2016-2021

4.4. Źródła finansowania budżetu strategii

Realizacja działań objętych Strategią rozwiązywania problemów społecznych finansowana będzie głównie z budżetu Milanówka. Przewiduje się również możliwość finansowania ze źródeł zewnętrznych:

1) krajowych:

a) środki rządowe;

b) środki samorządowe;

c) środki własne podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii;

d) sponsorzy;

e) inne.

2) ponadnarodowych:

a) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;

b) środki pochodzące z budżetów krajów europejskich, niewchodzących w skład UE;

c) programów wynikających ze współpracy bilateralnej.

Głównymi źródłami finansowania z zewnątrz będą środki z budżetu Unii Europejskiej – przede wszystkim Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

5. Monitoring i ewaluacja strategii

Strategia stanowi pewnego rodzaju usystematyzowany plan działań. Prace nad realizacją celów i kierunków działań Strategii powinny być prowadzone w sposób ciągły, co może oznaczać w przyszłości aktualizację Strategii w zależności od zachodzących zmian. Strategia w celu osiągnięcia zakładanych rezultatów i jak największej efektywności planowanych oddziaływań musi być poddawana monitoringowi i ewaluacji.

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Milanówek na lata 2016-2021 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku. Nadzór nad realizacją zadań zakreślonych w Strategii będzie sprawować Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej. Ze uwagi na to, iż poszczególne działania będą realizowane przez różne instytucje i organizacje, w celu sprawnej koordynacji zadań dobrą praktyką jest powołanie Zespołu ds. realizacji strategii. W skład zespołu powinni wchodzić kierownicy jednostek i wydziałów odpowiedzialnych za wykonanie poszczególnych zadań. Zespół ds. realizacji strategii będzie odpowiedzialny za koordynację strategii, monitoring i ewaluację strategii, a także w razie konieczności aktualizację strategii.

Monitoring ma na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji danego programu, co pozwala na wychwycenie ewentualnych nieprawidłowości w jego realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń. Opracowanie systemu monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu celów założonych w Strategii.

Ewaluacja to celowe i systematyczne zbieranie informacji, analiza i interpretacja informacji o tym, w jakim stopniu zamierzone cele są rzeczywiście realizowane. Przedmiotem ewaluacji są przede wszystkim procesy i działania, których przebieg można zmienić w celu ich ulepszenia lub przyjęcia innych decyzji o sposobie ich prowadzenia.

Ewaluacja odpowiada nie tylko na pytanie, czy działania zostały zrealizowane, ale też czy zostały one zrealizowane według kryteriów takich jak: skuteczność, efektywność i adekwatność (realizacja odpowiednia do istniejących potrzeb). Na podstawie wykonanych badań uzyskane informacje dadzą odpowiedź jakie działania należy podjąć, aby te kryteria były spełniane. Ewaluacja może dotyczyć realizacji całej strategii jak i (w zależności od potrzeb) tylko wybranego obszaru. Powinna być przeprowadzona dwukrotnie, w połowie okresu wdrażania Strategii (mid-term) oraz po zakończeniu jej realizacji (*ex-post*).

Przeprowadzenie ewaluacji będzie obejmować następujące etapy:

- gromadzenie wszystkich niezbędnych danych do przeprowadzenia ewaluacji

- wybór podmiotu przeprowadzającego badanie, a w szczególności opracowanie lub przyjęcie metodyki i narzędzi badawczych
- przeprowadzenie badania
- opracowanie i przyjęcie raportu z przeprowadzonej ewaluacji.

6. Zakończenie

Przedstawiona Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Milanówek obejmuje okres 2016-2021. Zadania strategiczne wyznaczono w zakresie najistotniejszych zagadnień występujących w Milanówku.

Należą do nich n/w problemy:

- niepełnosprawność
- ubóstwo
- bezrobocie
- długotrwała lub ciężka choroba
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Podstawowym kierunkiem działań jest tworzenie zintegrowanego systemu pomocy społecznej w celu zapobiegania, łagodzenia i likwidowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Głównym narzędziem pracy ma być praca socjalna z osobą, rodziną i społecznością lokalną. Wyznaczone w Strategii cele będą realizowane przy wykorzystaniu możliwych zasobów i zaangażowaniu wszystkich wymienionych w niej instytucji i organizacji społecznych, a także przy zaangażowaniu władz gminy i społeczności lokalnej. Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań w miarę posiadanych w samorządzie i pozyskanych zewnątrz środków finansowych.

6.1. Spis wykresów i tabel

Wykres 1. Liczba osób zamieszkałych na terenie Milanówka z podziałem na płeć w latach 2012-2014.

Wykres 2. Udział mieszkańców wg. ekonomicznych grup wiekowych w % mieszkańców Milanówka ogółem w latach 2012-2014.

Wykres 3. Wybrane dane dotyczące bezrobotnych w Milanówku. Stan na 30.06.2015 r.

Wykres 4. Struktura rodzin objętych pomocą w latach 2012 – 2014.

Wykres 5. Liczba rodzin z Milanówka, którym udzielono pomocy ze względu na problem ubóstwa w latach 2012-2014.

Wykres 6. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z podziałem na płeć zamieszkałych na terenie Milanówka w latach 2012-2014.

Wykres 7. Udzielona pomoc z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przez OPS w Milanówku w latach 2012-2014.

Tabela 1. Placówki ochrony zdrowia w Milanówku.

Tabela 2. Prowadzone działania w ramach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Milanówku w latach 2012-2014.

Tabela 3. Przemoc w rodzinie na terenie Milanówka w 2015 roku (stan na 07.12.2015 r.)

Tabela 4. Szczegółowe dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Milanówka (stan na 07.12.2015 r.)

Tabela 5. Powody przyznania pomocy społecznej przez OPS w Milanówku w latach 2012-2014.

Tabela 6. Rodzaje świadczeń udzielanych przez OPS w Milanówku w latach 2012 – 2014.

Tabela 7. Świadczenia pomocy społecznej udzielone przez OPS w Milanówku w latach 2012 – 2014.

Tabela 8. Świadczenia pomocy społecznej udzielone przez OPS w Milanówku w 2015 roku.

Tabela 9. Świadczenia rodzinne przyznane przez OPS w Milanówku w latach 2012 – 2014.

Tabela 10. Struktura osób niepełnosprawnych pobierające zasiłek pielęgnacyjny w Ośrodku Pomocy Społecznej w Milanówku.